UMUDUN YOLCULARI

İngilizceden çeviren: Büket Akgün

William Morris

otonom

UMUDUN YOLCULARI

William Morris

Otonom 21

Edebiyat Dizisi 3

Umudun Yolcuları
William Morris

ISBN 978-975-6056-18-9
1. Basım Kasım 2007, İstanbul (1000 adet)

Kitabın Özgün Adı
Pilgrims of Hope
William Morris

İngilizceden Çeviren
Buket Akgün

Yayıma Hazırlayan
Akın Sarı

Kapak Resmi
Paris Komünü, Mayıs 1871

Kapak ve İç Tasarım
Barış Eroğlu - Mert İnan

Baskı ve Cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Şti.
Tel (0212) 321 23 00

Otonom Yayıncılık
Yeniçarşı Cad. Kalkan Han No: 36/6 Galatasaray/Beyoğlu
İstanbul
Tel 0 212 244 87 09
Faks 0 212 292 23 66
iletisim@otonomyayincilik.com
www.otonomyayincilik.com

UMUDUN YOLCULARI

William Morris

İngilizceden Çeviren:
Buket Akgün

MART RÜZGÂRININ MESAJI[1]

Güzel şimdi bahar, dünya uzanmış
seyrediyor Şimdi bir aşığın gözleriyle
güneşin çehresini; Uzun sürüyor gün
ışığı, ve umut bağrına basıyor Çoğalarak
yeşillenip filiz vermeye başlamış
dönümleri.

Zevkli şimdi, zevkli arazi boyunca gezinmek
Tarlanın kuşları ve çiçekleri ve hayvanları
arasında; Sevgi sevgiyle kaynaşıyor, ve hiç

[1] William Morris'in on üç bölümden oluşan *Umudun Yolcuları* adlı eseri, her ne kadar düz yazı olarak yazılmış gibi görünse de, aslında kendi içinde belli bir ölçüsü ve uyak düzeni olan dizelerden oluşmaktadır. Bu durum, *abab* uyak düzenine göre yazılmış dörtlüklerden oluşan paragraflar halinde yazılmış olan "Mart Rüzgârının Mesajı" ve "Köprü ve Sokak" başlıklı ilk iki bölümde daha belirgin olarak görülmektedir. Diğer bölümler ise, *aabbccddee...* uyak düzenine uygun yazılmış paragraflardan meydana gelmektedir. Çeviride, anlam bütünlüğü ön planda tutulmakla birlikte, metnin ölçü ve uyak düzenine olabildiğince sadık kalınmaya çalışılmıştır (ç.n.).

bir kötülük Yok tüm tasaların iyileştirildiği
Senin ya da benim yüreğime çöken.

Kazadan kazaya, altını üstünü gezdik
uzakların İşlenmiş topraklar boyunca, uzakları
gezdik ve gün uzundu, Ama şimdi köyün
bittiği ve gri duvarın Üzerinden kilisenin gri
gri yükseldiği yerde akşam çöktü.

Alacakaranlıkta rüzgâr var; önümüzdeki
beyaz yolda Öküz avlusundan gelen saman
çöpleri etrafta uçuşuyor; Ay ağılı doğuyor, bir
yıldız ışıldıyor üzerimizde, Ve sivri kulenin
tepesinde rüzgârgülü kuşku içinde dönüyor.

Thames Nehri ve denize dökülen Irmağın
üstünden geçen Köprüye doğru meylediyor
otoyol ileride aşağıda. Yaklaş, tatlım,
sevgiliyiz sen ve ben; Müptelasın bu akşam
memnuniyete ve bana.

Daima memnun olacak mıyız? Yakına gel
ve dinle: Yeni ay battığında, kararırsa Mart
seması, Üç tarla ötede, orada aşağıda bana
söylediklerine göre, Tepenin doruğundan
görülebilirmiş büyük şehrin parıltısı.

Dinle, karaağaç dallarındaki rüzgârı! Esiyor
Londra'dan, Ve anlatıyor altını, ve umudu
ve huzursuzluğu; Yardım etmeyen gücü;

bilen, Ama kötü ve iyiye dair hiç bir şey öğretmeyen bilgeliği.

Zengin insanları anlatıyor, ve tuhaf nasıl sahip olup, Peşinden koşup, her şeyi ele geçirişlerinin öyküsü; Ve yaşar ve ölürler, ve bir yükten başka bir şey değildir Çok kısa süre barınabildikleri, tüm ihtişamıyla yeryüzü.
Dinle! Mart rüzgârı anlatıyor yine bir grup insanı; Ve yaşadıkları vahşi ve gaddar hayatı orada, Öyle ki sekteye uğratırdı benim şefkatimi, sönükleştirirdi senin güzelliğini, biz ve sevgimiz yaşasaydık aralarında.

Aşka düştüğümüzde ve boş zamanlarımızda sevdiğimiz bu toprak, Onlar için gökyüzünde, onların erişemeyeceği kadar yüksekte, asılı durur; Onlar için deniz düzlüğünün üzerindeki geniş tepelerin uyandırabileceği bir zevk, Atalarının gri evlerinin öğretebileceği bir öykü yoktur.

Şarkıcılar şarkı söylediler ve mütahitler inşa ettiler, Biçim verdiler haz öykülerine ressamlar; Ne için ve kim için dünyanın kitabını kaplamıştı yaldızlar, Gecenin karanlığı hariç her şey bunların uğrunayken?

Ne zamandır taşmıyor sabırları: neden?
Yaşlanırken keder ve tasa içinde yerküre,
Ve kimsenin aramadığı umut karanlıkta
saklanırken, Ne sıklıkla anlatılacak öyküleri
ve kaç kere?

Hana dön, sevgilim, ışıklara ve ateşe, Ve
eski nağmesine kemancının ve sürünmesine
ayakların; Çünkü birazdan hakim olacak
orada arzu ve dinlenme, Ve hoş olacak
orada uyanışı ertesi sabahın.

Ancak, sevgilim, biz yol kat ederken rüzgâr
arkamızdan esiyor Ve bu gece anlatacağı son
öyküyü, Mesajın bizi burada baharda nasıl
bulacağını, taşıyor; Kimsenin aramadığı
umut gün ışığına çıkıyor çünkü.

Karakış tohumu gibi, korunmamış ama
yok olmamış, Sonbaharda ekilmiş buğday
tanesi gibi karın altında yeşil yeşil yatan,
Bizi ansızın yakalayıveren aşk gibi, fark
edilmemiş ve kıymeti bilinmemiş, senin
korsenin altındaki bebek gibi görülmeden
büyüyen,

İşte aynen böyle insanların umudu da artık
filizleniyor ve büyüyor—Yitip gidiyor onun
önünde geri kalan her şey ve körlük ve
korku; Bize kendisinin bildiği tüm bilgeliği

öğrenmemizi söylüyor; Bizi buldu ve bizi kavradı, ve bize dinlememizi buyurdu:

Çünkü şu mesajı getirmişti: "Yarın sabah uyanın Ve kuşku ve mücadeleye doğru kendi yollarınıza gidin; Umudumuza umut katın ve üzüntüyle üzüntüyü harmanlayın, Ve hayatın kısa günlerinde insan sevgisini arayın."

Ama eski han, ve ışıklar ve ateş, ve eski Nağmeleri kemancının ve ayakların sürünmesi; Bizim için yakında sessizlik ve dinlenme ve arzuya dönüşecek, Ve yarın sabah serüvenlere uyanışımız hoş olacak.

KÖPRÜ VE SOKAK

Tam orta yerinde köprünün durduk ve
düştük hayrete, Londra'daydık sonunda,
ve ay batıyordu, Her şey kipkirli ve
kıpkırmızıydı, gemi direği tahtasının
parçalanarak ayrıldığı yerde Kasabanın
soluğu, gece sisinin boşluğunda.

Her iki kıyıda birden uzanıyordu Şehir, ve
Thames onun arasından akıyordu Kopkoyu,
çabalayarak, tekerleklerin ve ayakların
altında duyulmadan. Onu görmüş olmamız
tuhaf bir rüyaydı, Ve tuhaftı karşılaşmak
üzere gezindiğimiz umut.

Her şey bir şaşırtmaca mıydı? Nasıl bir
kölesi nasıl bir efendisi Vardı telaş içinde
ilerleyen bu insanların her birinin? Bir
sel gibi aktı yüzler, ve daha hızlı, ve çok
daha hızlı Geçti gitti akıntısı acele eden
kalabalığın ayaklarının.

Tüm bunlar aslında tek bir şey gibi
görünene kadar, ve biz ikimiz ise bir başka,
Narin ve güçsüz ve genç ve bilinmez bir
şey; Nasıl bir işaret var bunca şey arasında
ayırt edecek dostu düşmandan? Nasıl
bir işareti var yüreklerimizde büyümüş
umudun?

Irmaktan uzaktaki konaklayacağımız
yere gittik, Ve uyuduk ve unuttuk—ve
rüyalarımızda hatırladık; Ve kurtarmaya
çabaladım tanımadığım arkadaşlarımızı,
Ölçüsüz dalgalar halinde, süpürürcesine
üzerimizden geçen, nereye gittiğini,
Bilmediğim kalabalıktan: ta ki Londra'daki
ilk geceye Uyanıyormuşum, ve sevgilimin
yanına uzanmışım, Ve o ise bitkin ve
değişmiş gibi, ve kıpırdamama izin
vermeyen ruhuma çökmüş bir dehşet ile
Yüreğim sızlıyormuş gibi gelene kadar.

Ta ki ben gerçekten uyanana kadar, ve
karım uzanıyordu yanımda, Uykusunda
zinde, güzeldi; uzanmaya devam ettim bir
süre daha, Çünkü şafak sökmeden önceki
soğuk ve kederli zaman diliminde Rüya-
gelgitinin korkusuylayım hâlâ.

Sonra pencereye gittim, aşağı bakınca yola
koyulduğunu Gördüm pazar arabalarının

karanlık sokaktan aşağıya doğru, Ve beni tanırmış gibi, ve karşılamak için şafağın hüznünü, Yüreğimi ararmış gibi göründü samanın ve şifalı otların kokusu.

Onlar geçip gitti, ve gün ilerledi, donuk evler Acımasız yüzlerle gözlerini dikip baktılar tuzağa düşürdükleri ava; Sevgi ve rahatlık içinde neşemizin tesadüfen ortaya çıktığı Tüm aydınlık sabah yerlerini katletmiş gibiydiler adeta.

Yüreğime bir hüzün çöktü; mırıldandım, "Nedir bu yaptığımız, Bu gaddar ağında Londra'nın, çağların açgözlülüğüyle Kaskatı inşa edilmiş bu hapishanenin, izlerken genç yaşamlarımız Ölümden başka bir şeye götürmeyen bir hayaleti karanlıkta?"

Gün ilerledi, ve artık yoktu onunla mücadele eden bir alaca karanlık, ve şimdi Şurada burada bir kaç insan gelip geçiyordu. Bir zamanlar hevesli ve canlı bir şeyin hayali gibi Göründü bizi yaşama ya da ölüme sürükleyen umut.

Fakat başka hiç bir şey mutlu görünmüyordu; gelip geçmişti Geçmiş zaman ve hazzı, önemsiz ve değersizdi; Umut bizi kandırmış olsaydı, hazinesi

saklı olsaydı, Bize yaşamın tüm
kazandıklarından geriye hiç bir şey
kalmamış olurdu şimdi.

Ah sevgilim, yanımda kal; güneş yükseldi
Londra'daki ilk günde; ve utanç buradaydı.
Çünkü hapishane parmaklıklarına
benzeyen yeni yaşamımızı gördüm,
Ve umut soğuklaştı, ve ben korkuyla
müzakereye girdim.

Tüh! Keyfini kaçırdım, ve beni azarlıyor
gri gözlerin! Evet, ama yaşam geçmiş
zamanların öyküleri gibi değil artık;
Yoksulların günlerini ya da gecelerini
sefillerin Bizden sonra, bundan sonra, güzel
kelimeler saklamayacak.

Yas tuttuğumuz zamanlar oldu,
korktuğumuz, tereddüt ettiğimiz, ikimiz için,
birbirimiz için, biz bir çiftin iki tekiydik yine
de; Ve dünyayı bir nebze bile değiştirmedi
bizim kederimiz, Korkumuz boşunaydı,
Bitkinliğimiz dert çektirmedi hiç bir şeye.

Şimdi korkumuzu ve bitkinliğimizi,
hüznümüzü, ve tutkumuzu, Hepsini
bundan sonra da tıpkı bundan önce
hissettiğimiz gibi hissetmeliyiz; Ama şimdi
kör olmayan gözlerden, kurnaz olmayan

yürekten Tüm bunlardan yapılması gereken
işler çıkarmalıyız.

Haydi yas tutalım—ve kederimiz içinde her
ruha yardım edelim; Haydi korkalım—ve
akın edelim gitmeye cesaret edemeyeceği
yere çoğu kişinin; Haydi umudumuzdan
şüphe edelim—ve ertesi gün yapılacak işleri
planlayalım, Dünya özgürlük ile taçlanmış,
düşüşü düşmanın.

Bir asker gibi çiftliğinden ağlayarak ayrılan,
Ve dört bir yanında kurşunlar uçuşurken
Dudakları hâlâ yavuklusunun kucaklayışını
hatırlayan, Ama yavuz ve yürekli
mevzisinde ölen;

Evet, böyle geçsin yaşamlarımız! Öyle ki
bundan sonra, Savaş kazanıldığında ve
hikâyesi anlatıldığında, Kahkahalarımız
hatırlanmalı, gizlenmeli acımız, Zeki ve
cesurların arasında olmalı adlarımız.[1]

[1] *Commonweal* dergisinde bu bölüme şu not eklenmişti: Yazarın niyeti, "Mart Rüzgârının Mesajı"nda insanlar için yürekleri şimdiden şefkat dolan iki sevgilinin kaderini aktarmaktır.

SAVAŞA YOLLAMAK

Epey sapa yerde kalan köyümüzde
duymuştuk çıktığını savaşın, Ama
komşulardan kimse savaşta değildi kalın
dudaklı oğlu dışında şövalye silahtarının,
Ve bir delikanlı ve bir ahmak ve bir
yüzbaşı, arada bir gelip giden, Ve gidişi beni
memnun eden. Konuşacağımız şey azdı
Savaşa ve nedenine dair—onu da yeterince
konuşurduk; Bildiklerimizi gazetelerden
öğrenirdik, ve tahmin yürütmekte
kullanırdık. Ama ben sükûnetimi korur
ve hayret ederdim insanların aptallığını
düşünerek, Mahvolan ve bozulan güzel
yaşamları bir daha asla tamir edilemeyecek;
Ve yalanlarla saptırılan hikâyeyi, ve yoktu
seçilebilecek bir neden; Küfredilecek ya da
övülecek bir şey—sadece kazanılacak ya da
kaybedilecek bir oyun.

Ama işte buradaydı Londra sokakları—
mücadele sinsice adımlarken tüm dünyayı;
Ve muharebeye giren kadim insanların
rüzgârda dalgalanan bayrağı. Kim yardım
ya da dikkat ediyordu? Sergiliyordu
gösterişli dükkanlar körleşmiş emeğin
yaptığı, zengin insanların aptallığının
oyuncaklarını; Ve yoktan hiçe çektiler
parlak derili atlar buna rağmen Solgun
erkeklerle ipek yüzlü kadınları, işi gücü
olmayan; Dört bir yanlarında, sokak-seli
gelgit halindeyken, Bitkin ayaklar, endişeli
kurşuni suratlar, kurşuni sırtlar yükün
altında ezilen. İşte, kadim insanların
çocukları! Savaştılar ve yenik düştüler
bunun için Anlattığı öyküde ozanların,
görkemli kıldığı günlerde şöhretin.

Durduk ikimiz sokakta, ortasında muazzam
bir kalabalığın, Gürültülüydü sesi, semaya
varan, iç içe geçmiş uğultusunun, Ve
pisletmişti yeryüzünü bakımsızlığıyla—o
her günkü akıntısıyla, Koşuşturan emekçi
ayaklar, bitkin ve kurşuni suratlar, Acı ve
keder veren, yetip de artan, ve kaçınılacak
bir görüntüydü, görmüş olsaydım huzurlu
Yeşilliklerimizin ve tarlalarımızın ortasında
bu zorlu ve sıkıntıya sokan yokluğu;
Bununla, bu Londra tatil izdihamıyla,
karşılaştırıldığında her şey önemsiz

kalıyordu. İnsanlar donuk ve ürkek
yürüyüşleriyle dikiliyor ya da ayaklarını
sürüyerek ilerliyorlardı, Dün gece yattıkları
ağılların kötü kokusu rüzgâra karışmış
Güneşin aydınlattığı baharı zehirlerken:
uygun düşmez Hiçbir hikâye yaşamlarını
anlatmaya; Anlatamaz rengini suratlarının
Hiçbir kelime, ya da kirle kaplanmış
paçavralarının: Çünkü bunu bizim çağımız
yarattı—özgür olanların çocukları bunlar,
Karada ve denizde zaferle adımızı taşıyacak
olanlar. Ne var orada size yardım edecek?
Okuyun yüzlerinden ruhlarını, Neşesiz,
umutsuz, utanmaz, öfkesiz, sabitleşmiş
bakışları: Bunu biz yaptık, şimdi bize ne
yardım edecek, Çünkü tarla sürüldü ve
işlendi ve ejderhanın dişleri çıkacak.

Ama neden bir araya toplanmışlar?
Nedir sokaktaki bu kalabalık? Bu bir
tatil sabahı, şurada burada görmemize
rağmen İşçinin alet sepetini, ya da telaş
içindeki esnafın çuhasını. Sonunda söküp
atacağımızı söylüyorlar üçkağıtçıların
ve ahmakların tuzaklarını; Düşmana
karşı ulusun yüreğinden bir feryat
koptuğunu, Ve muharebeye giren
kadim insanların bayrağının rüzgârda
dalgalandığını. Askerler savaşa gidiyor, ve
biz onları uğurlamak için buradayız, Tüm

kederimizi ülkemizin kudreti düşüncesiyle gizlemeliyiz. Aslında İngiltere'nin emredilmiş öfkesi bugün uğurlanan Ve Dünya'nın iyiliği için beslediği umut, ve pek çok değerli armağan Takip edecek dağlama ve kurşunları, ve bir beddua değil gazabımız, Çaresizler için yaşam lütfu—yalancı ya da daha kötüsü değilsek biz—Ve bu gördüklerimiz ise gönderenler; bunlar hızla götürecek olanlar İngiltere'nin Dehşetini ve lütfunu, ihtiyacı olduğunda, dünyaya yardım etmek için.

Ölümcül hastaydı umudum, ve sevgilime bakmak için döndüm, Onun ürkmüş şaşkınlığını, ve tek damla gözyaşı dökmeyen kederini gördüm, Ve anladım benimle aynı şeyi düşündüğünü—Dinle! Gürültü patırtıyı bastıran, Zayıf ve çok uzaklardaki, ölçülü sesini müziğin, Ve kalabalık iki yana sallanıp durduğunda, neden bilmem, bir şekilde, Giderek yaklaşan kurtuluşa dair bir düş düştü yüreğime. Sonra daha da yükseldi müzik sesi, davulların gürlemesi ve gümbürtüsüyle, Ve tüm sokak darmadağın oldu ve bir dalga gibi sürüklendi, ve ayrıldı tatil kalabalığı ikiye, Ta ki, surat ve paçavralardan oluşan iki duvar sıralanana dek, her iki yanında yolun. Sonra bir

yaygara koptu, parıldayarak, ışıldayarak
ve neşeyle bandonun Üflemelilerinin güçlü
sesi gelirken, ve kalbim daha hızlı atmaya
başladı, Çünkü çelikten nehir geliyordu, ve
İngiltere'nin gazabı geçiyordu Kasabanın
yokluğu ve kederi arasından, ve tuhaf ve
çılgıncaydı düşüncelerim, Ve sanki bir silah
ararmışçasına sağa sola gidiyordu yumruk
olmuş ellerim.

Gürültü patırtıyı arkalarında bıraktılar,
ve uzun süre amaçsızca dolanarak, Sokağı
arap saçına çevirdi, ayaklarını sürüyen
bitkin kalabalık; Ama hala duyuyorduk
çok uzaklardaki bağrış çağrışı ve ritmik
sesleri, Ve oluvermişti düşüm bir başka
günün işlerinin tasviri. Uzaklara, çok
uzaklara, gelecek yıllara gitmiştim, Ve yine
oradaydı uygun adım yürüyüş ve davulların
gümbürtüsü, Ve çeliğin pırıldayan uçları,
ve yüzbaşıların parıldayan kılıçları altında
Kımıldanan atlar—sonra, bağrış çağrışı
takip eden sessizlik—Sokaktaki güneş ve
rüzgâr, ortaya çıkardı yaklaşan işleri Nefes
almadan beklemenin tuhaflaştırdığı tanıdık
şeyleri. Çünkü keder arzuya dönüşmüştü,
ve gazap kınından çıkarılmıştı, Ejderha
dişlerinin ekini, Londra sokaklarında,
kaskatı duruyordu. Öyleyse düşümde neden
yoktu yoksullar ve solgun yüzlerden duvar?

Buradaki, tam burada yanı başımdaki omuz omuza insanlar, Sıradan insanların umudu, yüreklerindeki umut bilgelerin, Mutlu bir hayat ya da ölüm için, ve son bulması için yalanların, Canlandı umut, bundan böyle öfkeyle dolup taşan yüzlerde, İnsanların savaşının meyvesi, yeni barış, güneş gibi doğana dek dünyada.

Savaş, başka ülkelerde, binlerce fersah uzakta, Hayat alışılageldiği gibi ilerlerken ve günler birbirini kovalarken. Yurtta barış!— ne barışı, mücadele demek iken zenginin değirmeni, Ve yoksul öğüttüğü tahıl iken, ve gövdeye indirirken bir yaşam diğerini?

ANNE VE OĞUL

Uyuyor şimdi evler ülkesi, ve ölü gece
zapt ediyor sokağı, Ve orada yatıyorsun
sen bebeğim, ve uyuyorsun sakin ve tatlı;
Kocam bir süreliğine uzakta, ama güvende
ve yalnız yatıyoruz ikimiz; Ve kimse
duymuyor nefesini annenden ve aydan
başka, gökyüzünden aşağı Kasabanın
yorgun viranlığına bakan, tıpkı dünün
güneşiyle hâlâ ılık olan, Kenarları çimenle
kaplı yola baktığı gibi, ben eski evimi terk
ederken, Sevgilimle el ele, bütün geceler
içinde yılın o gecesi; Aşk ırmağı taşıp
boğduğunda tüm korkuyu ve endişeyi, Ve
ikimiz dünyada yalnızdık, ve bir kereliğine
de olsa sırrını Anladık dünyanın, ve
emeğinin ve acısının öyküsünü.

Bak Londra'nın orta yerinde seni havaya
kaldırıyorum, ve nasıl da küçük ve hafifsin,

Ve sen umut ya da korku bilmeyen, sen benim yüreğimin umudu ve korkususun! Bak burada senin bedenin başlıyor, Ah oğlum, ve ruhun ve yaşamın; Ama nasıl olurdu acaba sen yaşasaydın, ve mücadeleye girseydin, Ve sevgiyle yaşasaydık bir arada, senin içindeki erkek büyürken, Ben senin tatlı konuşmanı dinlerken, ve yine de ikimizin arasında O mesafe duvarı yükselirken, herkesin çevresinde yükselen, Ve birbirinin düşüncelerini bilmeyi zor ve acı kılan? Şimdi, bu sebepten, sen daha küçükken ve kendine ait bir düşüncen yokken, Dünyaya ve umuda dair birkaç şeyden bahsedeceğim sana, nereden geldiğinden,

Seni bir zamanlar vücuda getiren sevgiden, seni sen yapan hüzünden Küçük aç yüreğinden, ve göğsümde duran ellerinden. Böylece bundan sonra hatırlayabilirsin, daha önce, Olmuştu tüm bunlar, başka bir günün yaşamında denilince; Böylece annenin sesinin hikâyesini hayal meyal hatırlayabilirsin, Gün ağarmasının sakinliğinde kuşların sevindiğini duyduğum her vakit, Fırtına rüzgârının ormanda uğuldadığını duyduğum her vakit, Ve dünyanın konuştuğunu ve annenin sesinin iyi olduğunu bildiğim zaman.

Şimdi, yalnızca sana söyleyeceğim açık renk tenli olduğunu annenin vücudunun, kasaba kızları kılığına girmiş, güneş ve havayla oynayan, Bir Ağustos öğleden sonrasında orakçıların sırasında duran, Ay yortusunda donmuş suyun kenarında oturan, Tepedeki evin Noel ziyafeti ışıkları söndüğünde, Ve tuzlu bataklığa giden yabanî kazlar kışı sessiz bıraktığında. Evet, ben açık tenliyim, ilk göz ağrım; beni hatırlayabilirsen eğer ileride! Küçük elinin sıkı sıkıya tuttuğu saçlarım görülmeye değer güzellikte; Ben içtenim, ama suratım bir tuzak; gözlerim sevecen ve koyular, Ve insanları kandırmak için, bilgelerin hayallerini gerçekleştirmiş gibi görünüyorlar. Dudaklarım nazik, ve sanki, ruhum daha önce hiç duymadığım Derin şeyler öğrenmiş gibi görünüyorlar. Yandı yüzüm ve ellerim Güzel güneşiyle arazilerin; senin doğum döşeğin Ve Londra'daki üç ay onları beyazlaştırdı aslında—"Bak şu elbise kenarının" (Böyle söyledi bir gün baban) "lor peyniri gibi beyaz bileği, Bir kuşun kanatları kadar parlak, sevdiğim esmer ellerden ayırdığı yere."

İşte böyle senin annen, ilk göz ağrım, fakat mızrakları ve kılıçları, Çiftliklerinin, tarlalarının ve yuvalarının, muhafızları olan eski zaman kızları kadar güçlü. Sık

sık anayola çıkarlardı, çok sık yorarlardı
çimenleri ayaklarım; Yazın akşam
karanlığından akşam karanlığına haftada
üç kez giderdim, Irmağın üzerindeki evden,
çiçek açan mısırların dalgaları arasından,
tepelere. Sonra güzelce yatardım gece, ve
tazelenmiş olarak uyanırdım sabah, Ve
nadiren yorgun olurdum öğle vakitleri.
Ah, oğlum, mücadele dolu günlerinde,
Benim hayatımın çiçeğiyle ilgili bir düşü
saklayabilirse ruhun göğsünde! Çalkantılı
bir denizden güneşin aydınlattığı çayırların
görülmesi gibi olur, Ve ruhun gelecek olan
barışa dair bir hayal görür.

Yine de, yine de yanağımda gözyaşları!
Ve ne olabilir yaklaştıran şey Yüreğimi
senin yüreğine, canım, hasret çeken
sevgiden başka? Çünkü senin baban
nazik ve sert, ve cesurların ve bilgelerin
umuduyla gerçekleşecek günlere bakan
gözleri yumuşak ve tuhaflar. Pek çok gün
gülüştük çayırların üstünde dolaşırken,
Ve pek çok gün ben dinledim ve resimler
belirdi o konuşurken; Pek çok gün hasret
çektik, oyalandık gece geç saate kadar
Söz sözden ayrı düşene kadar, ve ellerim
onunkileri bırakabilene kadar. Sonra yalnız
kaldığımda ağladım, ve günün ağarmasını
iple çektim; Ve aşağı kata indim gizlice

ve sessizce, ve aşağıda evi idare eden
hanımımız (ki annem değildi benim,
sokakta bulunmuştum ben) ateşi yakıyordu
erkenden Daha otları biçen insanlar
limon ağaçlarının aşağısındaki çayırlara
gitmeden; Her şeyi bir bakışta gördüm;
hızlanan ateşten diller sıçradı Çıtırdayan
dal parçası yığınları arasından, ve tatlı bir
duman tırmandı, Ve tam da şöminenin
yamacına sel gibi aktı alçaktaki güneş,
Ve kedi ile yavruları açık kapının önünde
güneşte oynadılar. Sabah güzeldi bahçe, ve
o yolda duruyordu işte Kızıl papatyaların ve
kafuriye çalılarının ötesinde. Sonra birlikte
yan yana gri duvarlı yerden geçip gittik, Ve
korku ve başka ne varsa yok oldu, ve gerisi
tatlı mutluluk!

Oğlum, bana hüznü ve bilgeliği öğretti
baban, ve fena halde kederlendim ve
öğrendim Biz ikimiz zamanla tek vücut
olurken; ve içimde yanarken yüreğim
Onun yüreğinin umutlarıyla. Ah, oğlum,
hazin, ama hayatım boyunca Bir daha asla
cesaret edemem seninle böyle konuşmaya;
Bundan dolayı, yolculuk günlerimizdeki
yalnız gecenin bu kelimeleri, Seninle
ilgili bu yalnız kelimeler, gizlice sokulup
tutunsun sana. Pek çok kadının çocuğu
doğdu bu gece kasabada, Ahmaklık ve

haksızlık çölünde; neden ve nereden
gelirler Çoğu, pek çoğu örf ve adetten
doğar; Çünkü, nasıl eskirse bir şapka ve bir
kurdele, bir koca da aynen öyle yatağa girer.
Sağgörü de binlercesini doğurur: "İyidir
ev idare edenin hayatı, Öyleyse vücudumu
satmalıyım ki eş olayım ve ev kadını."
"Ve iğrenç evliliğe katlanmalıyım ve
ihtiyaçtan çocuk doğurmalıyım." Bazıları
nefretten doğar—çoğu açgözlülüğün
çocuklarıdır. "Seni sevmeme rağmen, ben
de, ben de evlenebilirim." "Güzelim ve
taş kalpliyim, ve zenginlik olur kaderim."
Ve bunların hepsi iyi ve mutlu olanlar,
dünyanın iyi davrandıkları. Oğlum,
ne zaman öğreneceksin çaresizlikten
doğmuş olanları, Nil'in, güneş altında
emekleyen şeylerin büyümesiyle canlanan,
Efsanevi çamuru gibi, henüz doğmasına
rağmen yarı ölü olan? Yine de doğa,
insanlar hiç ölmesin diye kaygılanır,
dünyanın Ahmaklarına ve şehir pisliğinin
süprüntülerine hayat vermesine rağmen.
Ama sen, oğlum, ah oğlum, aşkın ta
kendisinden doğdun, Gerçekleşen
umudumuz umut doğurduğu, ve korkunun,
çağ dışı bir ahmaklık olduğu zaman;
Didinme ve muharebenin arifesinde her
hüznü ve kederi taşıdık, Umut ettik ve
utanmadık, bildik ve korkmadık.

Şimdi etkisini kaybediyor gece ve ay—ah,
oğlum, hazin, hayatım boyunca Bir
daha asla cesaret edemeyecek oluşum
seninle böyle konuşmaya. Ama kesinlikle
bilge ve basit olandan doğacaktır güçlü
olan; Ve güzel olur benim kaderim,
canım, hâlâ hayatta olursam, Dünya
nihayet uyandığında, ve ağızdan ağıza
anlattıklarında senin sevgini, Yaptıklarını
ve kahramanlıklarını, ve hiçbir şeyin
bastıramayacağı umudunu.

YENİDEN DOĞUŞ

Yeni doğmuş, annemin kucağında yatışım
Yirmi beş yıl önceydi, yoktu tesadüfen
olacaklara dair en ufak bir fikrim: O
gün hiçlikten mücadele ve acı dünyasına
doğmuştum, Yirmi beş yıl önce ve bu gece
yeniden doğdum.

Geçmiş yılların günlerine bakıyorum
ve anlıyorum onları, Ve ruhum onların
zenginlikleriyle dolu, çünkü çoğunlukla
mutlu ve keyifliydiler Kuşların ve
hayvanların saatleri gibi: beni sakin ve
güçlü kıldılar Karışıklık deresinin, keder
ve haksızlık ırmağının içinden yürüyüp
geçebilmem için.

Babam zengin bir adamdı, ama ben
doğmadan kaçıp gitmişti, Ve anneme
para vermişti, ama onu aşağılanmaya terk

etmişti; Ve köyümüzde yalnız kalırdık:
bilmedim annemin "utancını," Ama onun
sevgisini ve bilgeliğini bildim, gelene dek
ölüm ve ayrılma zamanı. Sonra bir avukat
bana para verdi, ve bir süre bir okulda
yaşadım, Ve kadimlerin ilmini, ve nasıl da
üçkâğıtçıların ve ahmakların çoğunlukla
Dünyanın efendileri olduğunu öğrendim;
dünya güzel ve iyi göründü yine de, Tarlanın
ve evin, ve bahçenin ve ırmağın ve ormanın
zenginliğiyle; Ve ben memnundum
bunların ortasında, ve çok az, spor ve boş
zamanlarda, Sonsuza dek yaşayacağını
varsayan bir gencin yapabileceği işlerde,
yaptığım kadar kötülük bilirdim. Ta ki bir
gün, sonunda, bizim Fransız'a rastlayana
dek, yeni biçilmiş otların ucunda, Adeti
olduğu üzere balık tutuyordu, yalnızdı
her zamanki gibi; Bundan dolayı esrarlı
yaşlı adamın, çimenlere çekmesine yardım
ettim, bir tatlı su kefalini, Ve nasıl olduysa
doğumumu biliyordu, ve nasıl olduysa
arkadaş oluvermiştik, Bana anlatmaya
başlayana kadar asla sonu gelmeyen
hikâyenin bölümlerini; Keder ve umut
ve zenginlik ve ahmaklık ve haksızlık
mücadelesini. Anlattı zayıfların nasıl
gizlice anlaştığını, güçlülerin korkusunu;
Anlattı düşleri, olgunlaşmış işleri, zaman
olgunlaşmadan yapılan işleri, Kendi akşam

piposunun dumanı gibi havaya karışan umudu; Her türlü çaresizliğin pençesindeki umuttan çok sonraki kavgayı; Muharebeyi ve hapsi ve ölümü, ve soyulup çırılçıplak bırakılmış hayatı. Ama bana hepsi çok mutluluk verici göründü, çünkü ben hepsini yaldızladım Ölüme inanmayan, ya da soğuyan umudu bilmeyen gençliğin altınıyla. Dinledim ve öğrendim, ve arzuladım ismi olmayan bir arzuyla, Ben gidene dek köyümüze ve gelene dek ayrılma vakti.

İyice büyümüştü şimdi dünya, ve bir süre önce kuşkulu ve donuk Düş sisinden bana gülümseyen, net ve dehşet verici şeyleri görüyordum. Yoksulların yoksul olduğunu, yürekleri ya da umutları olmadığını biliyordum; Ve zerre kadar kötülükle bile baş edemeyecek durumda olduğumu biliyordum; Bundan dolayı, bir insanın düşüneceklerini düşünüyor, ve buruk bir ruh haline Bürünüyordum, ki orada, bir timsalden başka, dünyada iyi olan hiçbir şey yoktu; Ben aşık olduğum kadınla karşılaşana değin, ve, o bana, insanların bilgelere sorduğu gibi, Yalanlar dünyasında gördüğü şeylerin kökenini ve anlamını sordu. Ona bildiğim her şeyi anlattım, ve beni bir insandan daha az kılan yükü

kaldırdı Anlattığım hikâye; ve o, benim ayaklarımın yere basmasını sağladı.

Bundan dolayı, umudu ve yaşamı aramak için keyfimizi geride bıraktık, Ve, bizim Fransız'ın anlattığı gibi mücadelenin közleri belki burada küllenmiştir diye, Londra'ya geldik; Ve bizim öğretmenimiz olup olmayacağını, ve öğrencilerinin görevlerini tespit edip etmeyeceğini sormak için ona yazdım. Ama mektup bana geri geldiğinde üzerinde "ölü" yazıyordu, Ve gördüğümüz her şeyi kendi gözlerimizle görmek zorundaydık bundan sonra. Bu nedenle, baktık ve hayret ettik ve midemiz bulandı; kendimiz için değil aslında: Babam çoktan ölmüştü, ama ihtiyacım içim yeterince para bırakmıştı bana; Köyümüzde marangozluk sanatını öğrendim, bunun yanı sıra, Ve diğer insanların çalıştığı gibi çalışarak, para ve bilgelik edindim. Yine de günden güne sokakta ya da atölyede, çok az şeyle karşılaştım Yüreğimin derinliklerine yerleşmiş umut bitkisini besleyecek. Yoksulların yaşamını öğrendik, ve bana göre günlük işlerden oluşan Ve sürekli ölüme doğru yaklaşan yaşamlarında yeni hiçbir şey yoktu. Ama, bazılarının bir umutsuz günden bir diğerine zenginlerin kölelerinin Yaşamlarıyla ve kaldıkları

cehennemle meşgul olmalarına rağmen; Sanki dünyayı kendileri kurmuşlar ve uzun süredir gizlenen güneşi bulmuşlar gibi, zenginlerin, Rahat rahat isim ve şöhret için boş yaşamlarının günlerini Hoşça geçirmek adına oyun oynamaları ve yaptıkları işleri övmeleri Boyunca devam eden Londra dehşeti yeniydi. Bana kalırsa, biraz daha soğuduğu takdirde sonsuza dek orada kalmak için Cehennemle pazarlık etmiş kimseler gibi çalışıyorlardı.

Dünya böylece yoluna devam etti, ve biz de beklemekten yorulmuştuk. İnsanlar yedi ve içti ve evlendi; havayı tokatlayan vahşi çığlıklar yoktu, Mahşer gününü karşılamak için birlikte koşan büyük kalabalık yoktu; Ve kasaba, gittikçe daha çok devasa bir mezarmış gibi göründü Bize, Umut Yolcularına, o gelene kadar bu gece, Ve Umut, alevden harflerle yazılı sokak taşları üzerinde.

İşte şöyle oldu: bir iş arkadaşım ağzımdan bazı acı sözler Çıktığını duymuş, ve benim sözlerimi destekledi, Ve "Bizim Radikal nutuk-yerimize gel yarın; Çünkü orada, yeni bir şey duymazsak bile, yeni bir yüz görürüz en azından; O, şu Komünist delikanlılardan biri, ve ikiniz anlaşabilirsiniz" dedi. Böylece,

gittik, ve sokak donuk ve görebileceğiniz herhangi bir şey kadar sıradandı; Donuk ve pisti oda. Bir büst duruyordu Başkanının iskemlesinin tam üzerinde, burnu havaya kalkmış bir Quaker üyesinin yüzü; Parti mücadelesi şeflerinin olduğu duvarda tanıdık resimler vardı, Ve kaybolmuştu aralarında karanlık ve ince Mazzini. İçini dışını çok iyi tanıdığım türden, kayıtsız, uysal cehennemimizin türüne göre törpülenmiş, otuz kadar insandık. İçeri girince içim parçalandı, ve orada oturdum yorgun halde, Çabalarken başkan şundan bundan abuk subuk konuşmasını bitirmeye. Kısmen utangaç görünüyordu, ve kısmen utanıyormuş gibiydi aslında Yanındaki kırlaşmış adamdan, onun adını söylerken bize. O ayağa kalktı, tıknaz ve kısa, pejmürde mavi giysiler içinde, Ve, daha önce hiç duymamış olmama rağmen, henüz başladığında bile Sanki söyleyeceği şeyi biliyormuşum gibi geldi. İyi ya da kötü, sanki bir mesaj getirmiş gibi konuştu, Milyonlarca insandan sakınamayacağı bir çift söz. Ne kirli oda ne o sırada onu dinleyen birkaç kişi, Emekçi dünyanın dehlizi ve var olacak dünya dışında hiçbir şey yoktu. Mesaj pek çok insana acı geldi, ama aslında benim için güzeldi, Efendisi olmayan insanı, didişme olmayan

dünyayı, Ve her ruhun yaşamın tatlısına ve acısına sevinmesini: Barış ve iyi niyeti anlattı, ve inanarak konuştuğunu anladım, Onun kelimeleri tam tamına benim düşüncelerimdi, ve savaşın uyandığını gördüm, Ve yüreğimde zafer büyüdü takip ettikten sonra baştan başa; Köle olarak yaşamak ve ölmek istemiyorlarsa, Onu duyan herkesin ayağa kalkmasını ve yeni anlatılan İncilin hikayesinde kendine düşen rolü oynamasını istediği zaman.

O durdu, ve ben, dinleyenlerin tek bir çığlık eşliğinde ayağa kalkacaklarını, Ve hemen onları kaydetmesini söyleyeceklerini düşündüm; ama onlar, onlar sadece alkışladılar, Çünkü adam, son derece şevke gelmiş, ve onların dinlemelerini ve dikkat etmelerini sağlamıştı: Ama öylece oturdular ve hiç tepki vermediler, iki kurnaz kişi Alay etmek ve onun ateşli sözlerinde kusur bulup onları köreltmek için Ayağa kalktı. Onları dinlemedim, ama, o, zaten anlaşılır olanı Daha anlaşılır kılmak için çabalayarak, kusur bulanlara cevap vermek için, Ayağa kalkınca onun sesini duydum; biliyordum, gereğinden iyi değildi, Alaycı gülüşleri ve sessizliği cevapladı, giderek öfkelendi ve şevklendi; Ama benim umudumu son derece iyi cevapladı, ve insanlara

beyhude Yaşayıp ölmek istemiyorlarsa
birleşmeleri için yine seslendiğinde, Onu
yakalayamazsam korkusuyla, toplantı sona
ermeden ayağa kalktım, Ve ona adımı ve
inancımı söyledim—ve bir tek ben vardım.
Alayları duyunca gülümsedi, ve tokalaştık,
Uzun zamandır tanıdığım Bir dostum gibi
konuştu; ve işte! Ben de takımdan biriydim.

Ve şimdi sokaklar neşeli görünüyor ve
yüksek yıldızlar parıl parıl ışıldıyor; Ve ben
ise, ben onların arasında şarkı söylüyorum,
çünkü yüreğim dolu ve aydınlık. Yapılacak
işleri görüyorum ve dünyaya gelecek günü,
Ve zenginlikler kayboldu ve keder neşeye
dönüştü; Gittiğini görüyorum kasaba
uyuşukluğunun ve şehir miskinliğinin.
Ve biz ikimiz artık yalnız değiliz—biz
parçasıyız her şeyin Gelecek memnuniyet
günlerinde, kavga günlerinde—Uzun zaman
önce bir zamanlar doğmuştum: yeniden
doğdum bu gece.

Hedefe ne kadar yakınız şimdi, ve onu
görebilmek için neler yaşamamız gerek?
Umutlu ve cesur olanların en iyilerine
sürpriz günü gelecek mi? Doğacak ve
görecek mi bir sabah güneş, gülümseyen
ve Yaşamlarını seven, adımladıkları yolda,
yollarına çıkan her evde, Çöreklenmiş
olabilecek kötülükten korkmayan, işe
düşen insanları? Görecek mi güneş, kıtlığın
öldürüldüğünü, ve çocukların korkularının
öldüğünü? Bakacak mı kaygı yükünden
kurtulmuş insanlara, ve kendisine
Benzemiş, öylesine alımlı, temiz ve zarif
yeryüzüne? Oyalanıp duraklayacak mı
yoksa, Bir insan yaşamının tüm çiçeğini—
evet, uğruna çalıştığımız günü—ertelenmiş
umut çürütene kadar? Yüreklerimiz,
çektiklerimizin kederinden taşa dönene,
Ve ıstırabımızdan kopan sevgi, sevgi dolu

şefkatimizi sarartıp soldurana kadar.
Yüreğimizde gazap dolu bir ateş büyüyene
kadar, ve ikinci doğumun ışığı yakacak bir
alev olana kadar zayıf ve yoksul dünyanın
otlarını.

Nedir bu? Biraz evveldi bana kalırsa En
ufak umut kıvılcımı yüreğimi parlattığında!
Günün umudu yeterliydi; ama günün ta
kendisi şimdi Umudumu özlemle yoran. Ne
değişti ya da kayboldu? Yüreğimin iplerini
çeken nedir?—korkağın korkusundan başka
bir şey değil mi yoksa? En çok değer verdiğim
her şey oturduğum bu küçük odada—
Sevgilim, ve hayata getirdiğimiz sevgimiz,
karım ve küçük oğlum. Yine de dört duvar
daha öncekinden farklı gözlerle bakıyor bize,
Çünkü gerçekten bir şey oldu. Geçen hafta
zanaatımı yapıyordum, Sabahın griliğinde
sıklıkla yüreğim bana kaytardığımı
söylemesin diye; Ama bugün üçümüz için
çalışıyorum, oğlum, karım ve ben düşkünler
evine Düşene ya da ölene kadar sokağın
çamurunda kirlenmeyelim diye.

Anlatılacak hikâye uzun değil, çünkü, size
daha önce de söylediğim gibi, Bir avukat
bana babamın dükkanından gelen parayı
ödedi. İşte, şimdi avukat öldü, ve tuhaf bir
hırsızlık düğümüyle, Geçinirmiş anlaşılan,

ve paramdan hiçbir şey kalmadı. Bundan dolayı, şimdiye dek zevk için çalışmış olan ben, şimdi mutlak gereksinimden çalışıyorum: "Emeğin asil ordusu"nda gerçekten bir askerim.

"Gençsin, sevdiğin sınıfa aitsin," dedi zengin adamın alaycı gülüşü; "Sınıfınla çalışmaya devam et ve minnettar ol." Duymak için tüm kulak verdiklerimi, Kahkahayı da pek önemsemeden; sabret kısa bir süre, Yüreğimdekini sana anlatacağım, tek zerresini bile aldatıcılıkla saklamayacağım. Hemen hemen kendi zevkim için çalıştığım zaman, gerçekten isteyerek çalıştım, Her şey iyi ve usta elinden çıkmış gibi olurdu, ve yeteneğimi bilirdi dostlarım, Ve biraz param olduğunu bildiklerinden, beni beyefendi Dick diye çağırmalarına rağmen, kendilerinden biri olarak addederlerdi; ama şimdi işe saplanıp kalmam gerektiğinden, Yoksa tamamen mahvolacağımdan dolayı, bir şeylerin kaybolduğunu fark ettim; Atölye devam ediyor, iş tasfiye edildi, ama arkada bırakılmış bir şey var; Korku benim ve planyam arasında uzanıyor, iskarpelamla korkuyu kaldırıyorum, Ve neşeli sabahta alışılmamış yeni bir acıya uyanıyorum. Korku bu: İşçi ceketinin gizlediği yoksul

donuklaşmış yüreği edinene kadar, daha
öncekileri unutturmak için bunu—ve
bunun yanı sıra pek çok şeyi—yaşamalıyım.
Umutların Umudu olmasaydı, seyahatimin
sonunu bilir, Ve yorucu yolu katetmek için
doğmamış olmayı dilerdim.

Şimdi uzaktan bakınca, bir beyefendiye
yakışır bir yaşam sürmediğimizi
düşünebilirsiniz, Karım benim hizmetçim,
ve ben de karımın hizmetçisiyim, Ve
birbirimiz için iş yapmıyoruz; taşralıydık
öte yandan, Ve o fena halde usandı
çimenden ve onu güzel ve güçlü kılan
Mis kokulu havanın esintisinden; bundan
dolayı, tarla insanlarının Adetlerinden
bahsedebilen kasabalı bir hanımla yaşamak
için, Buraya, yukarıya, kasabanın kuzey
yamaçlarına geldik: ev en yenilerden
değildi, Tahta kısımları iliklerine kadar
aşınmıştı, panelleri farelerin mekânı
olmuştu, Pencereleri takırdıyordu ve
gevşekti, tahta döşemeleri yer yer kalkmıştı;
Ama en azından kasabada bırakılmış bir
kulübeydi. Orada, Pazar öğleden sonra
küçük salonumuzda oturabilirdiniz
Ve asma yaprakları arasından güneşi
seyredebilir ve hemencecik uykuya
dalabilirdiniz. Topuk kılları derede
ıslanmış, arabaya koşulmuş gri hayvanların

geçtiğini, Ya da parıldayan dağlık samanlık yolu görürdünüz: orada, ikimizin oturduğu Lambasız odaya bakardı yaprakların arasından yaz ayı, Tüm Londra yok olurdu; ve yaz yağmurunun seheri Bize samanların kokusunu sürüklerdi; ya da ilk solgun sarı yapraklar Önümüzde çırpınarak yere düşerdi ve bize dönüm dönüm demetleri anlatırlardı.

Tüm bunları avukatımız yemişti,
ve yarın Soho civarında, Ustamın dükkanının yakınındaki bir odaya gitmek zorundayız. Sefil kepazeliğini anlatacak kelime yok! Yine de bu bizim Yıpratıcı Londra hapishanesindeki hücremiz. Memnuniyetimizin son ince alevi karanlıkta titreyerek azaldığında, Bizim için parıldayan bir kıvılcım uyandıran, gelecek dünyanın umudu olmalı burada.

Yine dalga geçti zengin adam:"Bu adam bir korkak, ya da daha beteri—Zayıf arzusuna hayıflanıyor; ümitsizliğe kapılıyor Pek çok insanın sakin ve gülümseyen bir yüzle katlandığı lanetin önünde." Hayır, bu adam da bir insan, izninizle! Ya da kendinizi onun yerine koyun, Ve hikâyenin daha anlamlı gelip gelmediğini görün. Geri kalanların sığınağı yok edildi, Ve bir zamanlar çok

beğenilen yaşamdan geriye hiçbir şey kalmadı Yaşamak ve çalışmak dışında, ve sürüncemede kaldı umut parıltısı. Artık dinlediğim bir hikâye olarak bilmiyorum yoksulun haykırışını, Ondan ziyade yorgun yürekten zorla koparılmış kelimesiz bir feryat. Şimdi, şimdi umut uyandığında, kendi rolümü kesinlikle bileceğim.

Anlatacak çok az şey kaldı. O son sözler söylendiğinde, En azından ben hâlâ çalışıyordum, ve günlük ekmeğimi çıkarıyordum. Ama şimdi hepsi değişti, ve bana kalırsa erkek, eş ve çocuğun gidebileceği en alttaki çukura inen merdivenden aşağıya doğru iniyor.

Komünistlere katıldığımda, elimden geleni yaptım Onların inançlarının dayanağını öğrenmek için. Gece gündüz okudum Elime geçirebildiğim kitapların hepsini, ve duydum Orada burada aralarında geçen konuşmaları; şüphe üstüne şüphe alevlendirdim, Sonunda diğerleriyle konuşmam gerektiği belirene değin (Aslında, onlar beni buna zorladılar ben henüz zayıftan bile zayıfken). Böylece işe koyuldum, ve sokak köşelerinde insan kümeleriyle konuştum. Aslında, bu benim yüreğimi sızlattı, Durum çok umutsuz

göründü; çünkü bazıları odun gibi durdular; Ve bazıları, dinlemeye hevesli olmalarına rağmen, çok azını anladılar; Ve bazıları yuhalayıp alay etti: ama zaman zaman bazı dinlemeye istekli Ve hevesli olanlarla karşılaştım; kuru bir keten ipliğindeki alev gibi Çabucak alevlendi düşünce onların arasında: ve bu gerçekten bir ziyafetti. Böylece sokaklarda şuraya buraya gittim, ve elimdeki iş çoğaldı; Ve doğruyu söylemek gerekirse kolay ve zor arasında İş ve onu takip eden umuttu bu, ve bundan çok hoşlandım: Ne olduğumu hiç saklamadım Aksine her gün iş yerimizde şundan bundan konuştum.

Sonra kayboldu param, ve bahsettim budala gibi Bir ya da iki kişiye kaybımdan. Bu ustayı cesaretlendirmesin mi? Daha önce, onun takımından biriydim, ve tuhaf fikirlerim olmasına rağmen Hemen hemen her istediğimi yapabilirdim. İşte şimdi beni yanına çağırttı Ve tamamen kafamdaki zengin adamın alaycı kelimeleriyle konuştu: "İşte, beyefendi, duyduğum kadarıyla, dileğin gerçekleşti, Ve artık emek hırsızı değil, dürüst bir işçisin: Şimdi seni biraz uyarayım: bu çok sevdiğin emekçi takımda Kalabildiğin kadar kalmaya bak: şu anda halin vaktin yerinde. Al sana bir uyarı daha:

çok ileri gittiğini düşünmüştüm, Ve şimdi bundan iyice eminim; yani bundan sonra bir an evvel ve ebediyen Konuşmalarına son ver, yoksa kovulursun iş yerimden; Senin kadar iyi olan işe alınabilecek bir sürü insan var. Ve dikkat et, başka herhangi bir yerde zor iş bulursun, Dilini tutmadığın sürece;— iyi günler; işine asıl."

Gözlerim kan çanağına döndü, bir yerlerde hem onu hem de işini Bitirme düşüncesi çöreklendi: ama şimdi ne olduğumu biliyordum, Ve küçük ofisten dışarı çaresiz bir öfkeyle çıktım Ve işime gittim bir KÖLE olarak, çocuğumun ve sevgilimin uğruna. O akşam ben sokaktan geçerken insanlar damga mı aradılar alnımda? Ve son neydi ki zaten? İş yerindeki arkadaşlarımdan biri Sokakta ertesi geceki konuşmamı duydu, ve sert birkaç kelime etti, Ve o hafta paramla birlikte bir de "Artık gelmene gerek yok" mesajı geldi: Ve dört günlük sessizliğimin utancı beyhude kederden başka bir şey değildi.

Önümdeki günleri çok iyi görüyorum: bu sefer ölmeyeceğiz Ya da hemen iş yerine gitmeyeceğiz: Yavaş yavaş iş bulacağım, Ve ilk başlarda korkuyla çalışacağım, ve sonunda korkumu unutacağım, Ve

günbegün köle gibi çalışacağım, çünkü öyle görünüyor ki yaşama değer veriyorum. Bu milyonların kaderi! Yine de o milyonların yarısı bilseydi Benim yüreğimin öğrendiği umudu, yapacak bir kahramanlık bulurduk, Ve kim ve ne karşı koyabilirdi bize? Ve ben, ben bile yaşayıp görebilirdim Dostlarımın sevgisini ve dünyanın verebileceği armağanları.

HAPİSTE-VE EVDE

Bu, gecelerin ilki ve uyuyamıyorum; Fena halde şafağın sökmesini bekliyorum, Gece yittiğinde, gün, benim için, pek canlı olmayacağı halde. Elli altı gece daha, elli altı uzun gün bu kötü rüya bitene kadar! Ve o, o da hapishane hücresinde yatarken sayıyor mu saatleri? Acısına bakıp onu iyileştiriyor mu? Hayır, iyi bilirim onun güçlü yüreğini, Ruhu çabucak ilerleyecektir; o burada, ve beni uzağa götürüyor, Önceki günlerin umuduna doğru, biz el ele ilerleyene kadar. Evet, orada ya da burada görüyor onu: Bahar dünyaya hafifçe ışık saçtığı zaman, Ve onun sıkıca sarılan ellerinin nasıl tatlı ve yapacağı işlerin nasıl güzel olduğunu İlk kez ve nihayet öğrendiğim zaman, çiçeklenen ağaçların kökleri arasında Görmemi sağladığı görüntüyü, görüyor sokakta ya da hücrede.

Hayır, nasıl acı içinde ağlayıp sakin olup
bağrına bir memnuniyet basacaksın,
önünde dururken Günler ve getirdikleri
işler ve kısa bir süreliğine sen ikimiz
için çalışmak zorundayken? Ah çehre,
güzelliğini biraz daha yitireceksin,
şüphesiz zayıflayacaksın, Ve mum gibi
beyazlaşacaksın ve onun hapisten çıktığı
güne kadar yıpranacaksın! Eller, nasıl
solgunlaşacaksınız! Yaz tarlasında öğle
vakti Tırmığı tutarken onun öptüğü yanık
tenli ellerden nasıl farklı olacaksınız!

Önemsiz olduğunu düşüneyim öyleyse:
komşular bana öyle söylediler; "İki ay!
Hiç bir şey yahu ve zaman hızla geçer."
Hiç bir şey—Ah boş yatak, öyleyse onun
adına çalışayım! Gazetenin alabileceğini
düşündüğü yazıyı kopyalayacağım,
Gözlerim harfleri görebilirse; bu bizim
hayatımızın bir resmi Ve biz hapishane
ve mücadeleyi düşünmeden önceki
günlerimizin küçük işleri.

Evet, komşu, evet erkenciyim—ve dün
gece de geç yattım; Yatak görmeden
saatleri geçirdim ve yazmak için vardiyaya
kaldım. Gelmeniz büyük nezaket, beni
hiç de kederlendirmeyecek Size niye
onun hapiste olduğunu ve bunun nasıl

olduğunu anlatmak; Çünkü kalben bizimle olduğunuzu biliyorum, ve belki bize katılacağınızı yakında. Şöyle oldu: Cumartesi öğleden sonra, aşağıda Batıda yeni bir yerde, Zengin insanların evlerinin, göründüğünden daha kötü durumda olan, Hırpani ve eğreti sokaklarla dirsek dirseğe olduğu oldukça perişan Bir mahallede bir toplantıya gittik. (Zavallı şey! Sen çok iyi bilirsin O tuğlalı cehennemde nasıl geçtiğini günlerin ve gecelerin!) Daha sonra, orada, bir harabenin üstüne çıktık, zengin ve yoksulun arasında; Ve ilk önce Jack konuştu; Karşılaştığınız oydu geçen hafta kapıda. Başlangıçta sessiz; ve donuk geçti çünkü çoğu sanki hiçbir şeyi Dikkate almıyormuş, iyi ya da kötüyü, Kendilerinin yoksul, bezgin, kirli Ve donuk olduklarını bile düşünmüyormuş gibi duruyordu: Hayır, aslında bazıları öyle zengindiler ki körkütük sarhoşlardı, Ve kulaklarından ateşli sözler girdikçe, ruhlarında donuk öfke yükseldi, çünkü kendileriyle Alay edildiğini ve kendilerinden üstün insanlar tarafından değerlendirildiklerini sandılar. Ama bazılarına gelince, onlar tüm bunların ruhların kurtulması, cehennem Ve sonsuz mutluluğa dair bir vaazın başlangıcı olduğunu düşündüler; Bazıları ise, (Ah kölelerin yürekleri!)

anlayabileceklerine rağmen, efendilerinin Ve besleyicilerinin, varlık ve tarla hırsızı olarak adlandırıldıklarını duydukları zaman, Sanki ONLARA küfredilmiş gibi kızdılar. Mamafih, her şeyi dinleyen, duran ve düşünen Ve umut ve nasihat derleyen birileri vardı. Ah! yüreğim ağırlaşmıştı korkunç kalabalığa bakarken. İşte! bu, memnun, hünerli ve güçlü olması gerekenler, Nasıl donuk ve yolun pisliği gibi küçük düşürülmüştüler! Ve kim uyandıracaktı ruhlarını ve temizleyecekti yüreklerini bu yükten?

Kalabalık gittikçe büyüyordu, ve, onunla, yuhalamalar da çoğaldı; Ve biliyordum, şimdi çirkin bir arbedenin zamanı gelmişti, İşçilerin arasına, iyi giyimli adamların geldiğini gördüğümde, Hali vakti yerinde olanların ayaktakımı, acıma ve utançtan yoksun vahşiler; Hırsız onların yanında aziz kalır. Bunlar alaycı bir gürültüyü yükseltti, Ve bizim konuşmacımız onun karşısında cesaretini kaybetti, ve şamata onun sesini bastırdı. Sonra Richard onu indirdi ve hemen onun yerini aldı, Ve paçavraların ve sefaletin üzerinden onun güzel suratı ışıldadı, Ve tatlı sesi çınladı kargaşanın içinde, ve sanırım kalabalık susacaktı Ve

mert kelimelerini dinleyecekti; ama onu, çevremizi saran halkaya itti İyi giyimli bir sürüngen ve dinlemesi ruhu hasta eden, rezilce şeyler Haykırmaya başladı; ta ki benim kızgın bakışlarımı ve ona bağıran Sesimi fark edene kadar, ve doğrudan bana döndü, Kötü bir kelime yüreğime oturdu ve bastonu omuzlarımı yaktı. Fakat Richard, tıpkı bir kerkenezin havadan inip avına vurması gibi, Taburesinden sıçradı Ve güçlü sağ elini budalanın ağzına yapıştırdı. Sonra her şey birbirine girdi, ve ben ondan koparıldım, Ve, şuraya buraya itilip kakıldım, dalgalanan kalabalıkta sürüklendim; Ama sonunda ayaklarımı hissettim, çünkü kalabalık seyrekleşmeye başladı, Ve oradan kaçabilelim diye, Richard'a bakındım; Ve işte, polisler gelmiştiler, ve, bir çift mavi ceket arasında, tüm bunları yapan kişi diye, Richard itilip kakılıyordu!

Çok az daha sürecek, dostum, hikaye; Onu bir daha güç bela gördüm; Zahmetime ve acıma rağmen onu kefaletle tahliye ettiremedim; Ve, her ne faydası olacaksa, bu sabah sanık sandalyesine oturdu: Onu bir an evvel önceden belirlenmiş hapishaneye sürükleseler yeriydi. Polisler istedikleri adamı bulmuşlardı ve onu orada tutmaya

niyetliydiler, Ve her ne öykü gerekliyse doğruluğuna yemin etmeye hazırdılar.

Görünen o ki, yargıç makamındaki beyaz saçlı budala o gün meşguldü, Ve böylece "İki ay" kelimeleriyle davayı kenara süpürüverdi; Yine de gitmeden önce kocama ders verdi, ama hapse gönderildiği Ayaklanma için değil doğrusu, tehlikeli bir politik inancı olduğu için. "Ne diye vaaz veriyorsun böylesine tehlikeli şeyler hakkında? Kendine bakman yeterince iş çıkarıyor olmalı sana. İllâ vaaz ya da ders vereceksen, küçük bir kilise ya da toplantı salonu kirala; Yine de nasihatimi dinleyecek olursan, hiç vaaz vermezsin, İşine asılırsın: akıllı görünüyorsun, kim bilir belki yükselirsin, Ve tenezzül edip de bilge olursan bilge küçük bir inşaatçı olursun? Çünkü aptalca kışkırtmalarına rağmen, üzerinde yaşadığımız toprak özgürdür, Ve benim için olduğu kadar senin için de erdemliliğe doğru bir yol açar."

Ah, dostum, sersemleştim mi gecenin yalnız kederiyle, bu zırvaları zırvalıyorum? Yazık bana, nasıl küçük ve nasıl hafif Bu derdin başlangıcı, daha dayanılacak olanların tümüyle karşılaştırıldığında—Bu, en kötü ihtimalle, mısırın bir yarda ötesine

düşen sağanak gibi Dolu fırtınası gelmeden
ve dünyayı yerle bir etmeden önce.

Ah, ikinci doğuşun umuduna dair
sevgilimden tek bir kelime için neler
vermezdim! Biz ölümden beter
yaşamımızın emeklerinde acı çekerken,
kınından Yavaş yavaş çıkan kılıcı görmem
için görüşümü temizleyebilir mi! Bizim
yenilmeyeceğimizi bilmem için yüreğimi
güçlendirebilir mi; Çünkü, maalesef,
ben burada yalnızım—çaresiz ve zayıf
ve kırılgan; Hatta dünyanın yoksulları
gibiyim, hatta şimdi sağ olanlar gibi; Ve
nerede güçlü insanlarla mücadele edecek
güçleri ve hünerleri? Sonradan gelenler,
kazanacak kadar güçlü olmalarına rağmen,
Ah, biz başarısızlar daima başarısız
karanlıkta yiteceğiz, Yine de haykırarak,
"Yarın, yarın, yarın yine olacak Yeni
doğmuş güneşin yükselişi mutlu dünya ve
deniz üzerinde"—Ve biz onu karşılamak
için orada olmayacağız—çünkü bugünü
ve onun yaşamını özlüyoruz, Ve nerede
didinmenin sonu ve şimdi ne yöne
döneceğiz Sabırdan başka, olabildiğince
sabır, ve daha ve daha çok katlanılacaklar;
Ve yine de, umudunu kaybetmiş, cevap
verilmemiş, Çıplak gökyüzüne "Daha
ne kadar, Tanrım! Ne kadar?" diye

haykıran, Kadim ataların hikayelerinde ve hatalarımızla alay eden rüyalarda daha önce çoğu kez olduğu gibi.

HAYATIN YARISI GİTTİ

Günler günleri kovaladı, ve mevsimler
geçip gitti ve yine Yazı getirdi bana; ve
uzanıyorum burada çimenlerin üstünde
Evvelce, haklı ve haksızla uğraşmadan
önce, uzandığım ve memnun olduğum
gibi. Eskisi gibi alabildiğine uzanıyor çayır,
ve ırmak sürünüyor Yabani otlarla dolu
akıntısını bozan, karaağacın sarıldığı set
boyunca, Ve berideki kenarının üzerinden
titreşen hasır otları gri gri ışıldıyor. Eskisi
gibi çayırda yapılacak işler var; insanlar
samanları tertiplemeye hevesliler, Bir
taraftan her güneş pırıl pırıl batıp daha
güzel bir gün doğururken. Saman dağının
hızla yükseldiği, sarı kırmızı tekerlekli yük
arabasının Çevresinde, çatallar güneşte
bembeyaz parlıyor; ve şimdi patikadan
Öküz sürüsü geliyor bir başka yük arabasını
çekerek, çiftlik kahyası ve bira geliyor, Ve

çiftçinin dırdırı, su bendinin dar köprüsü üzerinden, güm güm ilerliyor. Bulutlar çok yüksekte ve açık renkli, ve kırlangıçlar, güneşin aydınlattığı Dünyanın oldukça üzerinde uçuşup durmalarına rağmen, onun bir parçası, Ve böylece, gezgin Herne'nin kanatları bulutların üzerinde olsa da; Titreyip yanıyor açık gökyüzü, onun sınırsız enginlikte yukarısında; Sabahın öğle vaktine meyletmesi gibi, sevgili güneş araziye su gibi akıyor, Ve Haziran'ın ikinci yarısının en hoş zamanında hafif bir rüzgar çıkıyor.

İnsanlar samanları ve hayatı ve yaptıkları resmi düzenlemekle meşguller, Bir zamanlar olduğum gibi olsaydım, bunun benim için yapıldığını addederdim; Çünkü burada, birinin fikri dünyaya, kuzeye, güneye, doğuya ve batıya Yönelmişken, mutlu bir dinlencedir iş, birinin ihtiyacı yoksa. Çok iyi tanıdığım tarlaların erkekleri ve genç kızları, zevceleri ve kadim ihtiyarları Oradalar, ve çok az değişmişler ben onların arasında bir delikanlı Olduğum zamandan bu yana; fakat ne büyük değişiklik yine de! Yabancı geliyorlar bana; evet, ben de yabancıyım kendime. Şimdi konuşmalarının, çayırların müziğine karışan kahkahalarının İhtiyaçlarıma yardımcı olacak ya da

onları engelleyecek bir anlamı yok benim
için, Bundan dolayı, onlardan çok uzağa
sürüklendim. Fakat onların ortasında
dolaşıyor Bir parçam, oğlum, ve hazzı
ve acıyı öğreniyor, Ve tuhaf addediyor
bunu kendisi memnun olmayınca. Bak
şimdi! eğilip oğlanın yüzünü öpen ve eline
bir tırmık veren Ve onun gülümseyen
yüzüne gülümseyen kadın—Bu eski
tanıdık yerde gülen ses kimin? Kimin sesi
olabilir ki sevgilimden başka, sevgilim
hâlâ hayattaysa? Uzak kalabilir mi benim
neşemin ve onun neşesinin doğduğu
tarlalardan, Yaz akşamı tatlıyken,
oradayken ben ve çocuğu, üstündeyken
kendi ayaklarının Tanıdığı çimenlerin,
ortasındayken onu teşvik eden çiçeklerin?

Hayır, hayır, o karım değil artık; o bir daha
asla gelemez Ve evinin otlakları üzerinden
emekleyen saman arabalarını göremez;
Artık öpemez oğlunu ya da daha önce ot
biçip kurutan Grubun ortasında kullandığı
tırmığı eline veremez onun. Kahkahası
ve hayatı son buldu; artık öyle bir şey yok
dünyada, Benim payım kalmadı öyleyse
canlılıkta, telaş ve cümbüşte.

Hayır, bakayım ve, en azından gece
çöktüğünde, yok olacağına inanayım

Tüm bunların ve onun, orada, samanların ortasında olacağına inanayım, Çalışmaktan mutlu ve yorgun, sevgiyi bekleyip arzuluyor olacağına. Orada olacak o, eskisi gibi, büyük ay asılıyken yukarıda, Ve köy ışıksız ve ölüyken, ve su bendi dışında her şey uyurken; O uyanacak benimle buluşmak için, acele edecek ellerimi tutmak için, Ve oradan ayrılıp eski köprünün üzerinden ve güllerle kaplı çitin Yanından geçip uzaklaşacağız, ulaşana kadar güneşin yaktığı resife Ve Romalıların kazdığı büyük hendeğe: sonra orada duracağız, Mis kokulu güzel toprakların üzerinden sürünerek yükselen şafağı seyretmek için, Tüm dünya uyanana ve bizi, ikimizi, tarlanın ve ağılın Ve mutlu yaz kazancının işlerine çekene değin.

Ah, böylelikle, ancak böylelikle göreceğim onu, gündüzün ya da gecenin rüyalarında, Ruhum geçmiş zevkleri hatırlamak için kederinden caydırıldığında. O gitti. O yoktu ve yok; dünyada öyle bir şey yok, Resmedilmiş bir tablo olarak bile yok; ve benim için boşluk var ve yokluk Adlandıramayıp ölçemeyeceğim. Yine de benim için ve tüm bunlar için öldü o, Bir süreliğine yaşamış olsa bile, daha iyi günler gelebilir diye. Ben, bu yüzden, yaşıyorum, ve yaşayacağım başarısız

olana dek son günün emeği. Çok az sabret
şimdi ve sana anlatacağım onun niye
ve nasıl öldüğünü, Ve benim niye zayıf
ve yıpranmış olduğumu, Ve uzaklaşıp
gittiğimi çayırlara ve doğduğum yere
doğru: Fakat bugün ve burada anlatamam;
sonsuza dek düşüncelerim kaçıp gidecek
Çok azı gerçekleşen umuda ve eski
günlerin mutluluğuna. Koca dünyanın
bugünkü umudunu ve ıstırabını güç
bela düşünebiliyorum: Yaşayanların
hayatlarından ve dünyevi işlerinden bir
hayalet gibi kaçıyorum. Su boyunca ve
eski köprünün üzerinden aşağıya doğru
ilerleyeceğim, Ve güneşin yaktığı resife ve
Romalıların kazdığı büyük hendeğe ulaşana
değin Eski ayak izlerimizin üzerinden
geçeceğim; ve bir süre seyredeceğim
oradan, siste soluklaşarak kaybolana kadar
uzanışını üç bereketli kontluğun; Ve her
birindeki, gözlerimin oradan seçebileceği,
evlerini insanların, Güneşin altındaki hangi
adam benim kadar bedbaht olabilir?

Ah budala, ne biçim kelimeler bunlar?
Senin bakacak bir kederin var, Ve sen
cesur ve mutluydun; ama bunlar, lanet
okuyorlarsa eğer, Verdiği bir ıstırap ya da
bir anlamı yok—havadaki boş sesten ibaret.
Senin hayatın yas dolu, ve onlarınki öyle

boş ve çıplak Ki şikayet edecek kelimeleri hiç yok; öyle mutlu da olmamışlar Ki hüznü ölçsünler ya da keder ne demek olabilir açıklasınlar. Ve senin yapılacak işlerin, ve yakında yoluna çıkacak güçlükler var; Ayrıl ve bunlar üzerine düşün güneşin yıprattığı öğleden sonrada.

YENİ BİR DOST

Sana, nasıl yalnız, hasta, yaralı ve acılı
kaldığımın, Ve hayatımın bir parçası
addettiğim kadının niye gittiğinin
Hikâyesini anlatmaya söz vermiştim.
Her şey anlatıldığında, söyle bana,
Yeryüzünün, insanların dünyasının, işimi
ve yorgunluğumu hâlâ Devam ettirmesini
doğru bulup bulmadığını; ancak düşün o
diğer hayatı, Eşimle benim çocuğumuzu, ve
yılları ve gelecek mücadeleyi.

Ben hapisten çıktıktan sonra benim
ellerimle, karımın elleriyle yaptığımız
İşlerle rızkımızı çıkarmak zordu;
yoksulların çok iyi bildiği, Ve zenginlerin
anlayamayacağı, vardiyaya dönmek
zorunda kaldık, Ve hâlâ aşık ve el ele,
sefaletin eşiğindeydik.

Hâlâ her şeyin ortasında görünürdeki avı,
ve hayatın sabahının, yapabileceğim Ve
telafi edebileceğim her şeyin umudunu
bekleyip beklemediğimi mi soruyorsun
bana? Rahat ol, korkak değilim ben:
hayır biraz ihtiyatlı olmayı öğrendim,
Konuştum ve konuştuğum için acı çektim,
ve aşımı yaktı yiğitliğim. Yoksul insan
düşündüğünde—ve başkaldırdığında,
kırbaç yanı başında hazır durur; Ama
zengin olup da başkaldıran insan Bir
yandan gelecek zaferin resimleriyle yüreğini
ısıtırken yıllarca güven içinde yaşayabilir.
Basının ve eleştirmenlerin ayaklanması var
belki, ama evi rahat onun, Sabah akşam
aşı ve gün sona erdiğinde huzuru var,
Orada her şey güzel ve sistemli, doğan ve
batan güneş kadar—Ve tanıyorum ben
hem zengini hem yoksulu. Acı konuşmaya
başladın dediler; Başlamamış da değildim,
çünkü acıydı gerçekten ekmeğim, Ve
itinayla yetiştirilmiş bitki, elbette, onu
besleyen toprağın çeşnisinden beslenir.
Ve buydu bizim hayatımız özetle, darlık,
endişe ve didinme, Bir küçük korkuyu,
onun yerini alan bir diğerinin, dışarı itmesi,
Yaşamın her zerresi bir korku yalnızca, ve
yaşamın tümü perişan ve adi. Buna rağmen,
milyonlarca insan gidiyor, insanların para
için yaratıldığı yere, Yoksulların sersem ve

işsiz olduğu yere, zenginlerin korkmadığı yere. Ah, yine mi acı konuşuyorum? İşte, bunlar bizim soyumuz, Düzenin temeli, ve devletin temel taşı; Endişeli yaşam mücadelesi, kederle katlanılan donuk acı yüzünden, İçlerinde kahramanlığa dair ne varsa ölüp yok olana değin, Kahramanlıklarının yıpranması öyle iyi ve öyle güvenli mi? Çok daha iyi olmaz mıydı, bir gün, Birbirlerinin üzgün suratlarına Bakarken, ve kaç kişi olduklarını fark ederken hepsi düşünseydi: "Nedir savaşta kudretli olan insanların bu geçmiş zaman öyküleri? Bir orman ya da tarla uğruna, bir şehrin hakimiyeti için savaşmışlar; Kalkanlarına bir yabancının arması boyanmasın diye ölmüşler; Ve bu yüzden yüreklilikleri övülür ve ünleri değerlidir, Ve adları sonsuza dek sevilir ve vatansever tacını giyerler; Ve öyleyse biz, onların taşları ayağa kalkıp bize yardım edene kadar Ya da ilahi güç bizi özgür bırakana kadar Sokaklarda ve bu sefalet yığınında beklemeli miyiz? Çünkü biz, biz bir isim için, sancak ya da kalkan üzerindeki bir arma için savaşmayacağız; Bir insan diğerini dinlesin ve toprak verdiği mahsulü artırsın diye savaşacağız; Dünyada bir daha asla bizim gördüğümüz gibi manzaralar olmasın diye savaşacağız; Dünyada bir

daha asla bizim gibi insanlar olmasın diye savaşacağız; Yiğitlik bir daha asla bizimkisi gibi bozulmuş ya da lekeli olmasın diye savaşacağız."

Evet, yine de acı konuştum, ve şunlardı en kötü sözlerim: "Umudumuz için harca ve harcan, ve en azından sen özgür olursun, Haşin ve kaba olmana rağmen, her ne kadar harap ve yıpranmış olsan bile." Pekâlâ, "acı" konuşmuştum, ve kınandım ve sefaletin eşiğinde Güç bela durabildik sonunda, yürürken el ele. Daha önce gazeteler için yazı yazmıştım, fakat "acı"laşmıştım öyle Ki kabul etmiyordu beni şimdi iki şilin altı peni verebilecek olan gazetelerin hiç biri, Ve, en kötüsü bizi çevreliyor gibi görünüyordu, şans eseri, Fransa'daki Büyük Devrimin Radikal Kulübü adlı bir yerde konuştuğumda. Her şeyi öğrenmiş olanlar için yeni bir şey söylemedim aslında, Ve buna rağmen şaşırtıcı bir şey gibi geldi bazı insanlara. Korkunç savaşın sonlarıydı, ve sona doğru yaklaşıyordu Fransa, Ve nasıl biteceğini savaşın ve ne doğacağını küllerinden, hayretler içinde, Görmeyi bekliyordu bazılarımız. Böylece konuşma bittiğinde Ve telaş ve heyecandan sonra, taşıdığım yükü hissettim Yine de herkes için daha ağırdı, ciddi, iyi giyimli bir adam,

Bir “beyefendi,” benimle konuşmaya geldi,
görebiliyordum genç olduğunu; Ve birlikte
konuşmaya daldık, ve o utanarak beni
övdü, ve sordu, Geçmişimi ve “daha iyi
günler”imi, neredeyse tek kelime etmeden.
İşte, orada,—her şeyi döktüm, fışkırdım
hızlı hızlı yürürken (Çünkü çoktan
yürümeye başlamıştık) ve haksızlıktan
bahsettim acı acı. Belki ona bir şey
öğrettim, ama o da öğrenmeye hazırdı,
Ve bizim işçi toplantılarımıza bildiklerini
öğrenmeye gelmişti insanların. Benim
kelimelerimle birlikte yeniden tutuştu, onu
denemek için Alışık olduğumdan daha
sert konuşmama rağmen; ancak, anladı
Her kelimeyi, gerçekten ne demekse öyle,
kahkaha atmayı da esirgemedi, Hayata,
alışkanlık paçavralarından sıyrılmış olarak
bakıyormuş gibi.

O halde, ihtiyacım olduğunda bana yardım
ettiği için neden utanayım? Karım ve
çocuğum, onları öldürmeli miyim? Ve
gerçek bir dosttu adam, Ve benim için
bulduğu işi (yazma işiydi, anlarsınız ya)
Bir başkasının yapabileceği kadar iyi
yaptım. Kısaca, katıldı bizim takımımıza
Çok geçmeden, ve biz işçilerin bir araya
geldiği her yerde Gördük onu, onu kendi
sığınağıma götürmedim yine de. Dava için

heveslendi ve ikimiz arkadaş olduk: Zarifti
Aklı ve bedeni; sonunda gösterdiği üzere,
çok cesurdu; Üzüntüsüne rağmen neşeli,
kıvrak zekâlı ve görmekte hızlıydı: Şairlerin
bahsettiği geçmiş zamanların mükemmel
bir şövalyesi gibiydi. Bu benim acı
konuşmamla nihayet kazandığım dosttu.
Beni sevdi; ruhum için yas tuttu: şimdi
sevgi ve yas geçti; Hevesli öğrenmesiyle ve
sevecen arzusuyla ve umuduyla Ve neşesiyle
birlikte gitti o. Öyle bir şey yok dünyada.
Arkadaşsız ölmedi—belki sevgilisiz de.
Engin bir deniz gürüldüyor benim hayatım
ve onun özlemi arasında. Ve nedir ki
şimdi şu anılar, kıyaslanınca tüm yapmam
gerekenlerle, Yapılması gereken çok fazla
işle, hayatımın çok az günleriyle?

AYRILMAYA HAZIR

Yeni arkadaşım için görmedi demiştim
başlangıçta sığınağımı benim; Ancak
şurada burada beraberdik o ve ben ve
karım; Ve sonunda çoğaldı işlerim ve
bir eve dönüştü sığınağım, Sık sık geldi
oraya arkadaşım, ve daha da yakınlaştık.
Derken onda bir değişiklik oldu; bir ay
uzak durdu, Sonra yine geldi ve iki hafta
boyunca her gece bizimleydi, Ama sıklıkla
sessizce oturdu ki hiç adeti değildi bu. Ve
ilk başta onu böyle sıkanın ne olduğuna
dair en ufak bir fikrim yoktu; Tereddüt
ettiğini düşünmüş olabilirim, fakat ara
sıra hevesli alevinin Parıltısı beliriyordu,
konuştuğumuzda Davadan ve gidişatından,
Ve bir süreliğine kendisine gelmiş gibi
görünüyordu; sonra parlaklık kayboluyordu,
Ve o kederleniyor ve bakışlarımdan
kaçıyordu. Günler böyle geçti, Ve ben

giderek kederlendim, ve düşündüm: nihayet
bir akşam ateşin Aydınlattığı odada beraber
oturup şundan bundan konuşana değin,
Ama başlıca savaştan ve olası sonuçlarından
aslında; Ve çılgın umutlar çakmaya
başlamıştı biz Komünist insanların
arasında çünkü Paris düşmeye yaklaşmıştı;
Almanlar kendi yollarına gittiklerinde ne
yapılabileceğini konuşuyorduk, ve kendi
haline bırakıldığında savaştan yıpranmış
Fransa'da ikisi birden aldatanların ve
aldatılanların.

Ben "aldatılan" kelimesini söylerken,
gözlerim kesişti gözleriyle arkadaşımın,
Ve o hızla başka yöne döndü; sonra yine
sabit bir bakışla Bana döndü; ve bu adeta
bir savaşın başında ve mücadelenin
başlayışıyla Bir kılıç ucunun, kılıcın
çevresinde oynaması gibi göründü.
Çünkü bana baktığını bildiğim halde,
beni değil karımı görüyordu: Ve alnına
kadar kızardı, ve neredeyse bir süre
gözlerimi kör Etti kanın başıma sıçraması,
öyle ki, onun ayağa kalktığını ve tek bir
Söz etmeden gittiğini fark edene değin
iyiyi kötüyü güç bela seçebildim. Sonra
karıma döndüm, ve titreyen bir ses işittim
Anlamı olmayan müzik gibi, ve iki kez
duydum adımı. "Ah Richard, Richard!"

dedi karım, ve beni sarmaladı kolları, Ve bir kez daha suratımdaydı gözyaşları ve sevdiğim dudakları. Bir süre tutundum onun bedenine, ve hoş ve şiddetli arzu kandırıp Vazgeçirdi yüreğimi kederinden; sonra ayrıldık ve üzgün yüreğimde Geçmiş günlerin güzel resimleri sürünürken, ağladı karım acı içinde, Ve şaşkın ve bitkin hissettim. Ama biz yine ayrı oturduk, Konuşmadan, aramızdayken keskin ve acı elem, Arasındaki kılıç gibi meyvesiz evlilik yataklarındaki şaşırmış sevgililerin. Bir süre daha geçti, ve konuştuk, ve güç bela farkındaydım ne dediğimin, Ancak öfke ya da azarlama değildi, ya da aşktan doğan nefretin ürpertisi; Çünkü çevremizde hissettik belki kuluçkaya yatan kaderi. İkimiz de nazik ve kibardık, ve bizi öyle gören olsaydı, "Bu ikisi tüm dert ve kederin karşısında beraber" derdi. Fakat aslında evli bir çift olarak kaçtık insanların gözlerinden, Birlikte yaşarken ve bir daha asla gelmeyecek günleri düşünürken.

Günler geçti ve biz birlikte yaşadık; Arthur da bir süre gelmedi; Toplantılarımızda karşılaşmalarımız kasvetli ve hüzünlüydü, Ve selamlama gülümsemesinden yoksun: fakat henüz bir nefret yoktu büyüyen, Başlangıçta,

düşüncelerimiz ve bakışlarımız karşılaştığında, yüreğimin ezilmesine rağmen: Ve o aramızda konuştuğu zaman ve ikimiz aynı fikirde olduğumuz zaman, ve ben Onun inancını ve bilgeliğini anladığım zaman, o zaman yüreğim burkuluyordu cidden. Yalnız karşılaşmaktan kaçınıyorduk: çünkü söyleyeceğimiz kelimeleri, hiçbir suretle Şekillendiremiyordu düşüncelerimiz— yapamazdı bunu daha uzun bir süre.

Tüm günlerin en mutsuz günleri! Ancak geri gelseler keşke! Öylesine acı ki özlem duymam o günlerin dertlerine ve hüznüne ve elemine!

Ama zaman geçti, ve vaktiyle, Londra alacakaranlığında Ve Şubat kasvetinde oturuyorduk karım ve ben odamızda, Kapı açıldığında, ve o, gözleri parlak ama benzi atmış halde içeri Girdiğinde, ve bir şeyler olduğunu anladım, ve yüreğim ağzıma geldi. "Bitti," dedi "—ve başlıyor; çünkü Paris düştü sonunda, Ve kim bilir ne olacağını tüm bu olan bitenlerden sonra? Hepimize ihtiyaçları olabilir şimdi orada." Ben araya girdim: "Pekala öyleyse Haydi gidelim, üçümüz bir arada, orada insan gibi ölmeye."

“Hayır,” dedi o, “insan gibi yaşamaya ve mutlu olmaya.” Kıpkırmızı kesildi sonra. Ve dinlerken, aynı düşünce bedenlerinde hızla ilerken, kızardı karım da. Sonra arkadaşıma elimi uzattım, ve karımı öptüm alnından, Ama şimdi bile aklımızın ağzımız için şekillendireceği, affedilmeyi arzulayan Tek kelime, ve bağışlayıcı tek kelime edilmedi. Şubat kasvetinde Ve karanlığa kadar planlar yaparak oturduk, ve odadaydım ben orada, Ve tartışmada konuştum ve dinledim; fakat yalnız ve ayrı gezindi buna rağmen Yüreğimin düşünceleri, bir zamanlar bir genç çocuk olduğum tarlalarda bazen, Ve bazen hiç görmediğim Paris’te, ve savaşa hazırlanmış sokaklarda. Gece çöktü ve mumları yaktık, ve yakınlaştık bir kez daha, Ve bazen biraz ters düştük kararlaştırırken ne yapacağımızı, Ve benim ruhum karışıklıktan arındı yaklaştıkça çalışma zamanı.

İşte, çocuğumu taşraya götürdüm, çünkü oraya yerleşmiştik, Ve bakılması için Onu şefkatli bir kadının, annemin, kendisinden daha genç olan, bir arkadaşının, Himayesine bıraktım; Arthur’a gelince, izin verdim, çok az param olduğundan, Onun bana para vermesine, büyüyüp yaşayabilsin diye oğlan, Üçümüz, ya da ben ve Arthur

kargaşa ve savaşta ölürsek diye Ve en azından babasının yüzünü bir daha asla göremezse diye. Onurundan utan diye mi bağırıyorsunuz? Ancak yine hatırlatırım ki oğlum bir erkeğe dönüşüyordu; yıkmalı mıydı onun erkekliğini benim fani acım ve onurum ve mahvetmeli miydi onun günlerini ve onların getireceklerini? Bu yüzden gururumu bir kenara attım, ve yaptım doğru olduğunu düşündüğüm şeyi. Ve onu bizim taşrada bıraktım. Ve çok iyi tasavvur edebilirsiniz aslında Nasıl kabardığını üzgün yüreğimin ırmağın ve çayırın sükunetinden ayrıldığımda, Ama zapt ettim hepsini yavuzca ve yöneldim yine şehre. Ve tek başıma seyahat ettim, hep yüreğimdeydi bu: "Ölebilirler; yaşayıp mutlu olabilirler; bana gelince, biliyorum ben rolümü, Paris'te azami gayret göstermek, ve orada, Paris'te ölmek!" Ve dedim ki, "Eylem günü ve kurtulma günü yakındır."

GELECEK GÜNE KISA BİR BAKIŞ

Tuhaftı gerçekten yolculuk! Daha önce hiç
denizi geçmemiştim Ya da beni yetiştiren
insanlardan başka insanları görmemiştim,
Ve yüreğim ayaklandı ve kanatlandı, deniz
donuk halde Uzanırken yalancı şafağın
altında sisli gecede, geldiğimizde Saklanmış
ayın ışığında yavaşça yalpalayan filosuna
balıkçıların; Ve kayboldular gecenin
içinde gölgeleri gibi gemilerin, Ve Calais
rıhtımı karşımızdaydı. Birlikte trende
oturduğumuzda Rüya gibiydi gerçekten,
ve sona doğru hızla yol aldığımızda. Fakat
uyuşuk bir uyku çöktü üstüme, ve uykuda
da Söğütlü derenin kenarındaki ustam
Fransız'la ilgili bir rüya; Ve o konuştu ve
bana henüz başlamamış savaş hikayeleri
anlattı, Ve asla kazanılmamış zaferi, ve
hiç unutmamamı tembihledi, Ben, hâlâ
mutsuz, yürürken koyu çizgili tünekli

evin yanından. Sonunda, uyanana kadar
ben şaşkın ve aklım başımda olmadan, Bir
ışık parıltısı ve bir takırtı ve yan taraftan
sallanmayla, tekrar uyanana kadar hüznüm.
Sabahın griliği üzerimizdeydi hızla
geçerken biz kavaklı düzlükten, Ağzına
kadar dolu derelerin ve gri, eğir büğrü
çatılı evlerin, Ve karıktaki atsız sabanın,
ve güzel ve masum şeylerin yanından. Ve
orada karşımda karım oturuyordu, ve o da
rüya görmüştü uyurken; Çünkü gözyaşları
yavaşça aktı göz kapaklarından, o rüyasında
ağlarken. Ama Arthur yanımda oturuyordu
ve uyandı; ve yüzü kızarmıştı, ve ilerlerken
Aceleyle, yıldırım gibi yanından geçip
gittiğimiz her güzel yerin Manzarasını
görebilecek kadar hızlıydı gözleri; ve
gelecek mücadelenin Düşüncesiyle
Kuvvetle kıpırdandığını biliyordum
içindeki yaşam sevincinin. Sonra ben de
kısa bir süre düşündüm, kedere rağmen
güzel, Dünyanın manzaralarını görmek,
ve böyle gündüz ve ışıkta yaşamak güzel.
Evet, ölüme koştuğumuza inanıyorduk, ve
bu görüşümüzü açmıştı, ve farkındaydık
Yaşadığımız günlerin hazlarının, ve
hüzünlerini bile değerli buluyorduk.

Ancak şimdi biz Paris'e vardığımızda ve
dışarıda güneşte ve sokakta dururken,

Tuhaftı hayrete düşmüş gözlerimizin
karşılaştığı yüzleri görmek; Öylesine neşe ve
barış ve memnuniyet! İnsanların memnun
olduklarını anladık, Fakat nedenini ve
niçinini anlamadık; ve yenilmiş ve mahzun
Topraklardan henüz gelen, ve orada St.
Denis'te şimdi bile Alman Askerleri gören,
ve onların borularının öttüğünü, ve fifrenin
Ve davulun sabah tazeliğinde takırdadığını
duyan biz—Ancak burada perişan ettikleri
tüm neşeli insanları gördük biz! Sonunda
gördük gri taş bir binada büyük bir
bayrağın dalgalandığını, Tek renk, kırmızı
ve vakur ilkbahar göğünün mavisine karşı,
Ve durduk ve döndük birbirimize, ve
bakarken biz birbirimize, Sarmaladı şehrin
umudu bizi neşe ve büyük hayretle.

Sanki rüyadaymış gibi yıkandık ve yemek
yedik, ve hepimiz sıkça Ve pek çok şekilde,
anlattık dünkü hikâyeyi, her detayıyla:
Nasıl, biz orada Londra'da kendi dert
düğümümüzün ipliğini eğirirken, Ve ben,
kendi adıma söyleyeyim, umutsuzluktan
tek adım ötedeyken, Paris'te günlerin
gününün vaki olduğunu; çünkü Paris'i
çıldırtmak ve ezmek için, İndiğini ve
donuk kılıcının kırıldığını habis cücenin
darbesinin; Şimdi şehirde hiç düşman ya
da budala kalmamıştı, ve Paris özgürdü;

Ve hatta bu sabah onun olduğu gibi
yarın tüm Fransa olacaktı. Duyduk, ve
yüreklerimiz "Kısa bir süre sonra tüm
dünya—" diyordu, Ve tüm günler içinde
o gün hayatın değerini nihayet anladım;
Çünkü az kişinin gördüğünü gördüm,
bir millet tüm yüreklerin mutlu olduğu.
Sonra, gelecek günün umudu olmasa ya da
şimdinin umutsuzluğu Güç bela bildiğim
ve Kederde ve hüzünde çok sık vaaz ettiğim
Gelecek gün sözümüzü gerçekten nihayet
anladım—Şimdi onu gördüm diyorum,
gerçek, güvenilir ve el altında.

Ve tuhaf nasıl da gitti yüreğim bizim
küçük kuytu toprağımıza, Ve nasıl sade
ve net gördüm onu, arzuluyormuşum
gibi cidden Ona bir parça vermeyi
burada insanlarda gördüğüm neşeden
Ve yoksulluğun telafisinden. Bunun için
bizim ülkemizin baharında Sığırcık kuşları
çeneye tuttu dam kenarlarını, ve ardıç
kuşları öttü karadiken ağaçlarında, Ve
yeşil çimen kapladı söğütlerin üzerini, ve
sevindiler ve bağırdılar Adı konmamış
bir özlemin ortasında sabahın arapsaçına
dönmüş sesine küçük çocuklar; Bunun
içindi vaadi ilkbaharın, ve patlamayı
arzulayan yeni yaprakların, Ve arazileri
arşınlayan beyaz yolların, ve güneşin

ısıttığı susamış çayırların. Bir zamanlar hepsi hüznün ve mükâfatsız bir hayatın işleriydi, Ve korkunun ve efendinin ve lordun ahmaklığının emrettiği işlerdi; Ama şimdi her şey değişiyor, ve uğurlayacak aceleyle Korkusuz bir umut bizi, yılın değişimlerinin hikâyesine. Şimdi bahar yazın herkes için dokuduğu çelengi kopartacak, Ve sonbahar ziyafet kuracak ve kış sofrayı dolduracak. Ah dünya, kadim, bereketli yer, şefkatli verici, Ne kadar güzel ve aziz mutlu yüzünün ışıltıları!

Ve Ah anne, anne, dedim, bilseydin kucağında yatarken ben, Ve şansıma nasıl günler düşecek diye benim için ümit ederken ve korkarken sen, Bilseydin aradığım ölümü, ve işleri uğraşmam gereken, Nasıl dingindi memnuniyetin! Refahıma nasıl tatlı gülümserdin! Yaşlı bir kadın olduğundan şaşırırdın, yeryüzü tanrısını kimin doğurduğuna, Ve sessiz bir neşeyle mutlu doğumu hayal ediyor olmasına.

Evet, bundan sonra her ne olursa olsun, o saatler gerçekten güzeldi, Ve alıp götürdüler tüm hüznümü ve tüm düşüncelerimi şaşkın evimle ilgili. Fakat denizi neşeli rüyalar görmek için aşmamıştık: O gün

arkadaşlarımın bana verdiği mektupları dağıttık, Ve dava için yapılacak işler tüttü burnumuzda. Ne iş vardı ki aslında, Savaş işini ve gerektiğinde ölme geleneğini öğrenmekten başka? Biz üçümüz başka kimseyi düşünemiyorduk, ve orada elimizden geleni yaptık; Ve ikimiz de astsubay sırmalarını kazanmakta başarılı olduk, Çünkü gerçekten gayretliydik: ve o, her yaptığı işte olduğu gibi, Hiç bir suretle gizleyemediği neşeli ve anık bir yetenek sergiledi, Ve yine de gururunu incitmeden önüne geçmesi gereken hiç kimsenin. Ancak karıma gelince, o sedyecisiydi cankurtaran-kadınlarının, Ve hizmet etti bize şefkatle ve cesurca; ve oldu hepimize bir kız kardeş—Yabancıların ortasında bir kız kardeş—ve, maalesef! Bana bir kız kardeş.

SAVAŞ MAKİNESİYLE TANIŞMA

Böylece, savaşla kuşatılmış şehirde
yaşadık, onun hayatının bir parçası
olarak. İngiltere'den, geriye dönüp
bakınca tüm bunlara, ben, mücadelenin
bir atomu olarak, Görebiliyorum ki
ilk baştan görebilirmişim ne olacağını
sonun, Tanrıların susadığı gün yalanıp
yutulacağını insanların umudunun. Ama,
size anlattığım gibi, bize ait olmayan
bir hayatı yaşadık o günlerde; Ve sadece
dünyanın umudunu gördük, ve çağların
ektiği tohumun Ölülerin üzerini örten
topraktan güzel çiçekli bir ağaç verdiğini;
Dünya canlandırdı, dünya uyandırdı
ilkbaharı sevgililerinin döktüğü kanla,
Onun mutlu günü için mutlu günlerin bir
kenara atılmasıyla, Kadınların sevgisinin
yok olmasıyla, ve parlak gençlerin yıpranıp
gitmesiyle, Hayatlardan koparılan şefkatin

savaşın itiş kakışına fırlatılmasıyla, Gözü pek yüreğin umudunun uzakta sonsuza dek önemini yitirmesiyle.

Ah Dünya, Dünya, sevgililerine bir bak, senin tüm armağanlarını ve kazanımlarını bilen, Ama senin uğruna onları bir kenara atıveren, ve yavan acıyla karşı karşıya kalan! Aslında bazılarıyla ilgili düşüncelisin, ve asla hikâyelerini unutmayacaksın, Okyanusunun suları çekilene ve güneşin mum gibi solana değin. Ancak onun yerine sana hatırlamanı söylüyorum, güzel vaatlerle Beslenmemiş ve övgülerle sarhoş edilmemiş son günlerinkini bile. Uzatmadı onlar için açılan bir cennet azizlik tacını; Ağlamadı onlar için kurtarılmış insanlar, ve şöhret hasadını Biçmedi onlar savaşın tırpanıyla; dökmedi dostça Bir şükran vedası şebnem ölüm döşeklerinin başında; Şehrin sefil sokaklarında onları tanımayan bir halkın ortasında, Hapishanenin yaşayan ölümünde dağıttın kaderlerini onlara, Yine de buldun onlar için yapılacak işler; kendi felaketlerine kaş çatacak Zayıf insanlar değillerdi onlar ya da geçirecek hayatlarını yakınarak; Fakat başkalarının huzurlu yolculuklarının ortasında elde edemeyeceği sevinci Mücadeleden elde edecek kadar sıkça becerikliydiler ve memnun ve neşeli.

Böylece yol aldılar, hiç ödüllendirilmeden, ve hiç yardımını beklemeden talihin. Ah Dünya, onların yaşamı senin kurtuluşundu, ve savaştılar senin için; İlerlediler yuhalamaları arasında mutlu ve işsizlerin, kusurlu dostların arasında Önceden mahkum edildikleri senin sevginle tutuşan verimli sona doğru.

Evet ve biz tüm bunların bir parçasıydık, sonun başlangıcının, Her milletin katıldığı solgunluğu en büyük savaşın o ilk mücadelesinin; Ancak önemsiz ve adi olduğunu düşünürsünüz, anlatabilsem size hikâyesini. Çünkü çok azınız gelmiş olabilecek günü ve, bana kalırsa, Çok daha azınız gelecek olan, o ilk başlangıcı ve onun karmaşık Istırabını aydınlatacak olan günü düşünüyor olacaksınız şimdi. Çünkü aslında tam bir makine şimdi sürdürdüğü savaş insanların; Kontrolü de elimizde değil, hileyle mirası elinden alınmış olan Biz işçiler köleleriyiz makinelerin. İşte, yenilmiş Burjuvazinin Bu makinesi öğüttü bizi unufak; çoğunlukla işin verilen Paraya göre zor olduğunun anlaşılmasına rağmen. Diğer genç askerler gibi başta bizim tarafın neden En kötüsünü yaşadığını bir türlü anlamıyordum; Çünkü cesaretle Göğüs geriyorduk duruma adam adama ve

kümeler halinde; Ve anlatılacak yeni bir hikâye olacağını düşünüyordum yarına ya da sonraki güne kadar. Kızgındım ama korkmamıştım; Ah yine de ne güzeldi ormanlık bölgeler, Ve küçük çiftlikler ve güneşli bahçeler, orada ölüm barındırmalarına rağmen! Ve budalalar dışında çok az insan dünyayı terk etmeye heveslidir hiç çekinmeden, Ve hikâyenin bitip de tamamlanmasına, ve hayatın ve ışığın son bulmasına. Ah Dünya, sen hayattan nefret etmek nedir bilmezsin, maruz kaldığım mermilerin ortasında, Artık hiç acı çekmeyeceğim diye elem ve kederin bana zulmetmesine rağmen. Fakat o geçmiş günlerde bir gibi görünürdü ölüm ve yaşam; Evet elde etseydik eğer hiç mahvedilemeyecek olan yaşam.

Sana mücadeleden bahsetmemi ister misin? Bildiğin gibi benim için yeni bir tecrübeydi, Ancak kısa zamanda sanki her zaman varmış ve sonsuza dek olacakmış gibi geldi. Hücuma geçtiğimiz o sabah, bazıları (ancak ben değil) birkaç gün içinde Her şeyin sona ereceğini düşündü: birkaç kişi ölecekti sadece, Ve ondan sonra geri kalanlar mutlu olacaklardı. Fakat bana tutmamı Söylüyordu, inatçı taşra kanım, ormandan çıkana kadar sevinç çığlıklarımı. Bu yüzden o kadar

cesaretim kırılmamıştı belki de, Birbirimize
sokulmuş çaresiz bir yığın halinde dururken
o gece, Yenilmiş insanların alışageldiği üzere:
ve yeterince şey biliyordum savaş hakkında
Neyin çoğunlukla hata olduğunu anlayacak
kadar beceriksiz işlerin arasında.

Hiç yara almamış olan Arthur
yanımdaydı, ve karım geri gelmişti,
Acı eksik olmamasına rağmen o gece
aramızda kesinlikle yeterince sevgi
vardı Etraflıca konuşurken olan biteni,
ve dudaklarımızdan çok yüreklerimiz
konuşurken; Ve "Öğreneceğiz,
öğreneceğiz—evet, hatalardan bile" dedik
"ve felaketlerden."

Pek çok şey öğrendik, ama öğrenemedik nasıl
yeneceğimizi, Acımasız keder öğütücüsünü,
vahşi savaş makinesini; Burjuva dünyası
tarafından burjuva dünyası için yapılmıştı;
ve biz, Motorlu dokuma tezgahı karşısındaki
köylü dokumacılar gibiydik belki biz de.
Giderek daha da yaklaştı, ve biz başladık
sonu görmeye—En azından, biz üçümüz—ve
hayatlarımız harmanlanmaya başladı ölümle;
Uzun zamandır ölmeye yüz tutmamıza
rağmen—sevilene ve kaybedilene bakmak için,
Bir zamanlar mutlu olduğumuz topraklarda,
bir hayalet olarak yaşamama rağmen.

HİKÂYENİN SONU

Nasıl anlatabilirim sana hikâyesini Umudun
ve onun savunulmasının? Dar bir daire içinde
çalıştık; bir şuraya bir buraya ve bir oradan
bir buradan; Duvarlara ve biraz geriye;
tabyaya ve orada kalmaya, Gri sakallılar ve
oğlanlar ve kadınlar; yaşadılar—ve öldüler
orada; Hikâyeye pek katkıları olmadı.
Hep anlatıldığını duydum o zamandan
bu zamana, Ve kahramanlıklarımız
sadece yalanlara döndü mutlu insanların
ağızlarında, Ve onlar bile unutulacak
yakında, dünyamız kendi yolunda ilerlerken,
Gerçek ve şefkat için çok meşgul. Ancak
görüyor ruhum, bugün Henüz çocuk
olanların yeni nesil olacağı günü, filizlenecek
hikâye Onların aralarında, ticaret ülkemizde
ve atölyemizde bile, Denizin öte tarafındaki;
evet taşıyacak havanın esintisi İşçilerin hasret
çeken yüreklerine tüm gerçek hikâyeyi.

İnsanlar yıllar geçtikçe kızıl bayrak altında
buluşacaklar, Ve yenilenlerin yardımını ve
ölülerin şefkatini isteyecekler. Ve çok daha
açıkça gösterecek pek çok şeyi yıpratan
Zaman ve yıllar, galip budalaların Hikâyesini
saran, Her çağa ve diyara Erkeklerin
yardımcılarının kahramanlıklarını,
Zamanlarından önce bilge olan talihsizlerin
ve fethedilmişlerin kahramanlıklarını.

Bunların arasında karım ve arkadaşım
vardı; orada verdiler yolculuklarına
son, Onlardan önceki nesillere benzer
şekilde bahar yaprakları gibi kalabalık ve
kalın, Kadim ozanın bahsettiği sonbahar
yaprakları gibi hızla düşen, Ve her biri bir
aşk hikâyesi ile. Ah kederi erken ölenlerin!
"Bu konuşma da nesi?" diyorsun; "niye bu
uzun gecikme?" Evet, aslında, anlatması
güç. Söylemesi çok keder verici şeyler içinde
Ben sessiz dururdum, ama duramam. Bir
an evvel getirelim sonunu—Çünkü yaklaştı
savunmaya yardım ettiğimiz umudun
ikinci sonu. Tabyalar gitti ve düşmanlar
yaklaştılar adamların seyrekleştiği Duvara,
Ve kalmadı fazla zaman son saate ve düşüşe,
Mermilerin ortasında yaşadık ve nadiren
gittik gece Ya da gündüz vakti hâlâ sokak
olan yere. Biz üçümüz, birlikte savaştık,
ve ben yaptım elimden geleni, Sonu

düşünemeyecek kadar meşguldüm; fakat
Arthur iyiden de öteydi; Becerikli, istekli
ve şevkli, bir mevziden diğerine koştu,
dışarı atmak İçin hareket eden her şeyi
ve en uçtaki adamları kurtarmak, Benzer
bir görev için gitmişti, ve yoktu kısa bir
süreliğine, Karımın güzel yüzünü gördüm
bir an arkamı dönünce, Ve sete sıkıca dayalı
ayağını oraya buraya koştururken, Bazı
yaralı yoldaşlarımıza elinden gelen yardımı
yaparken gördüm onu. Sonra geçmiş ve
hatırlanan günlerin öylesine sevimli ve
dostça gözleriyle Doğrudan bana baktı
ki yüreğimden yükselmeye başladı yine
Boğan hıçkıran tutku; ama ben gizledim,
ve gülümsedim, Ve elimi salladım havada—
Ama derken yüzü vahşileşti Bir anda,
ve duvarın üzerinden ileriye baktı uzun
uzun, Ve ben bir adam gördüm koşan ve
çömelen, sendeleyip düşen, Ve onun Arthur
olduğunu hemen anladım; ama karım bir
şey demeden koştu ona, Ben de onunla,
avazım çıktığı kadar bağırarak. Ama hiç
ulaşamadık ona, Bir gürleme ve patırtı
koptu etrafımızda ve midesi bulanmış
beynim döndü durdu, Ve beyaz ışık karardı,
ve gökyüzü yok oldu ve hava yok oldu ve
yer yok oldu, Ve sonra bahsedeceklerim
büyük bir boşluk gibi; ama aslında Onun
dehşetini anlatacak hiç bir kelime yok: bir

resmin Karşısında bir haritanın olduğu gibi anlatabileceği her şey kelimelerimin. Fakat kendime geldiğimde, bir arkadaşın evinde hasta yatıyordum Tuhaf birbirine girmiş sesler arasında, ve sayıklıyordum; Hezeyan içindeydim aslında ve çevremdeki her şey içindeydi. O geçti, ve her şey sakinleşti, onlarla birlikte ben de: şimdi Çaresizliğe gömülmüştü üzerime çöken tüm baskı son üç ay boyunca. Daha da iyileştim, ve bana olan bitenleri anlattılar sonra; Ve önce, onların talihsizlik eseri öldürülen, ve benim gibi İngiliz olan, ama asi olmayan, ve biraz daha iyileştiğimde Onlarla kaçabileceğim uygun evrakları olan bir arkadaşlarının Adı altında saklandığımı. Sonra anladım, onlar anlatmamasına rağmen, Nasıl her şeyin bir araya geldiğini, ve hasta düştü ve buz kesti yüreğim. Ancak ondan sonra hayatımı yaşamaya çabaladım, Ben bile mücadele etmek için yaşayabilirdim Bu halde ve talihsiz olmama Rağmen. O büyük ve amansız cinayetle ilgili çok az şey anlattılar bana, Ve nasıl masumların kanında yüzdüğünü şehrin sokaklarının, Ve bir iki kelimeden fazla bahsetmediler diğer dehşet verici şeylerden, Beni o alçak güruhun ellerinden kurtarma planlarından bahsettikleri zaman, Böylelikle neler olduğunu tahmin ettim genel olarak,

ayrıntılar olmadan. Ve karım ve arkadaşımla ilgili diğer hikâyeye geldiler sonunda; Bana kalırsa gayet iyi bildiğimi düşünmeme rağmen onu da. İşte, yaralandığımı söylediler bana bir şarapnel parçasıyla. Bir başka parça ise onu oracıkta öldürüvermiş, o mermiyle Vurulmuş Arthur'a doğru koşarken. Sağ değilmiş İkisi de Birbirlerine dokunduklarında; ancak ondan sonra aynı sedyede Uzanıyorlarmış beraber, ikisi de ölü, sonra bizi tanımayan insanlar, İkisini öyle güzel ve acınacak halde görünce duygulanmışlar, Onları evli bir çift sanmışlar kaderleri birlikte ölmek olan, Ya da iki sevgili aslında—ama ne biliyorum ki ben?

İşte, biliyorsunuz Paris'ten kaçtığımı, ve denizin dar boğazını geçtiğimi, Ve ikimizin bir arada olmaya alıştığı diyara doğru yola koyulduğumu, Ve bu anlatacağım son ve en yeni hikâye. Gelmedim buraya mutluluğuma veda etmeye, Ve kederimi büyütmeye ve geçmiş hüzün yüzünden Mücadeleden saklanabilecek yaralı bir hayat edinmeye. Oğluma bakmaya geldim, ve kendimi sağlamlaştırıp güçlendirmeye, Bundan sonra iki erkek orada haksızlığa karşı savaşabilelim diye; Ve tutunuyorum sevgisine geçmişin ve sevgisine gelecek günün, Ve şimdiki zamana, içimdeki erkeği güçlendirmek aslolan.

Sanat, İş ve Komünizm: William Morris'in Vizyonu[1]

David Gorman
İng. çev.: Akın Sarı

Bizlere hiçbir alternatif olmadığı söylenir. Bu üstünkörü ifade, yine de, çok kolayca kestirip atılır. Bugün sol, insanlığın ne olduğu ve bunu toplumsal örgütlenme bakımından neyin izlediği konusundaki vizyonunu yitirmiştir. Alternatif bir toplumsal vizyon olmadan, sermayeye karşı koyamayız ve sürekli olarak onun mantığına yenilmek zorunda kalırız. Bir vizyon, detaylı bir projeden ziyade bir katalizördür; bir reformdan ziyade arzu uyandıran temel bir değişim meselesidir. Mücadele, sermaye tarafından planlanan bir varoluş durumudur; bütün sorun ise, ne için mücadele edileceğidir.

William Morris'in çalışması önemlidir ve Marx'tan bu yana çok az kişinin yaptığı üzere, ciddi ve temel sorunlara belli bir yere kadar dikkat çeker: işin doğası ve bunun sanatla

[1] *New Interventions*, cilt: 10, no: 2, 2000.

ilişkisi, işin nasıl ve kim tarafından örgütlendiği, neyin nasıl üretildiği, insani olanın ne olduğu, her hâlükarda gerçek ihtiyaçlarımızın neler olduğu. Morris'in önemi, bu sorulara kusursuz yanıtlar vermesinde yatmaz. Ancak bu yolla, hem aydınlatıcı hem de kafa açıcı biçimlerde sorular oluşturmayı başarır. Morris'in temel düşüncesi, ne için mücadele ettiğimiz sorusudur ve onun bütün yaklaşımına biçim veren, alternatif bir gelecek vizyonudur. Marx gibi, Morris de özgür, yaratıcı iş ve etkinlik ihtiyacını, yiyecek, giyim ve barınma ihtiyaçları kadar temel bir insani ihtiyaç olarak gördü. Morris'in vizyonuna işaret ederek, komünist perspektifi yeniden canlandırma yolunda ilerleyebiliriz.

Morris, komünist bir iş örgütlenmesi vizyonunu, *Hiçbir Yerden Haberler*[2] gibi düz yazı hikâyelerinin yanı sıra birçok konferans sırasında açmıştır. Her bir konferans vaktiyle onun vizyonunun bir parçasını ortaya koymasına rağmen, bu parçalar Marx'ın *Ekonomi ve Felsefe El Yazmaları*[3] eserindeki yabancılaşmış emek eleştirisiyle bir hayli ortaklığı olan daha geniş bir vizyona kapı aralar.

Aşağıda Morris'in yayımlanmış konferans ve makalelerinde ifade edilen komünizm

[2] William Morris, *Hiçbir Yerden Haberler*, çev.: Bahadır Sina Şener, Kerem Karaerkek, Kaos Yayınları.

[3] Karl Marx, *1844 El Yazmaları*, çev.: Murat Belge, Birikim Yayınları.

vizyonuna odaklanmayı amaçlıyorum. Daha dolaylı bir anlatım *Hiçbir Yerden Haberler* ve *John Ball'un Rüyası*[4] eserlerini inceleyecektir; ancak bunun için, burada olduğundan daha fazla yer gereklidir. Bilhassa *Hiçbir Yerden Haberler*, dikkatli tartışma ve izah gerektiren belirsizliklerle doludur. Bu, sadece Morris'in kadınlara yönelik tutumunda olduğu gibi sorgulanabilir birkaç şeye değinmek anlamına gelmez. Bu yazına ilave yapmak yerine, Morris'in daha az tanınan yazılarına işaret etmeyi tercih edeceğim.

Morris'in Yorumları

William Morris'i anlamak için, öncelikle bazı yanlış anlamaları açıklığa kavuşturmalıyız. Her türlü hareket ve eğilim, gerek sanatsal gerekse de politik olarak Morris'i kendine mal etmiştir. Sanatçılar, öncelikle modernistler, onun politik anlayışını bir yana bırakarak sanatına odaklanmaya eğilimlidir ve politik çevreler ise, Anarşistler ve Marksistler gibi, sanatını hiçe sayarak politik görüşlerine odaklanır. Ne var ki, Morris'in sanatını siyasetinden ayırarak, her iki anlayışımızı da köreltirler.

Nikolaus Pevsner tarafından, tipik ve etkili bir modernist yaklaşım ileri sürülür. *Pioneers of Modern Design* eserinde, Pevsner, Morris'in

[4] William Morris, *John Ball'un Rüyası*, çev.: Zeynep Aslan, Otonom Yayıncılık.

motif üzerindeki etkisine onun diğer düşüncelerinden soyutlayarak değer biçmeye çalışır. Asıl olarak, Morris'in ürünü reformdan geçirme çabalarına odaklanır. Morris'in, "iyi" ve "daha kötü" sanatlar arasındaki bölünmenin sonucu olarak sanatın toplumsal temellerinin tehlike altında olduğunu fark eden ilk sanatçı olduğunu ileri sürer. Morris, el sanatlarını yeniden canlandırmak ve günlük kullanımın en hakir nesnelerini bir kere daha güzelliğin ifadesi yapmak istemiştir: "Sıradan bir insanın meskeninin bir kere daha yaratıcı düşüncenin değerli bir nesnesi, bir sandalye, bir duvar kâğıdı ya da bir vazonun sanatçı imgeleminin kıymetli bir nesnesi olmasını ona borçluyuz." Kendisi bir modernist olmamasına rağmen, Morris, modernizmde doruğa çıkan bir sürecin başlamasına yardımcı oldu. Bütün bunlarla birlikte, Pevsner, onun yirminci yüzyılın peygamberi olduğunu ileri sürer.

Bununla birlikte, Pevsner, Morris'in el sanatı ürününe bağlılığının, onu on dokuzuncu yüzyıla kıstırdığı iddiasında bulunur. Sanatı "emek içerisindeki insan arzusunun ifadesi" olarak tanımlayan Morris, sosyalizme yaklaşıyordu. Ne var ki, el sanatlarına bağlılığının bir sonucu olarak, "bütün çalışmaları çoğu işçinin erişemeyeceği kadar pahalıydı": "Bütün günlük kullanım nesnelerinin pratik olarak makineleşmenin yardımıyla imal edildiği bir

çağda, usta-zanaatkârın ürünleri sadece dar bir çevre tarafından satın alınacaktır." Morris, sanatı herkes için istemesine rağmen, aslında kendisinin "zenginlerin pespaye lüksü" olarak tanımladığı seçkin bir sanat üretti. Pevsner, 1919'da Weimar'da Bauhaus'un kuruluşuyla birlikte, Morris'in sanatkâr ve zanaatkârı yeniden birleştirme düşünü gerçekleştirme yönünde gerçek ilerlemeler kaydedildiğini ve bunun ancak makine temelinde mümkün olduğunu ortaya koyar.

Bu anlatımda birçok boşluk vardır. Pevsner'in iddiasının aksine, *Morris & Co.* şirketi makine kullanmıştı. Morris'in ürünlerini işçi sınıfı tüketimi için çok pahalı kılan, teknik üretim sürecinden ziyade, tüketimin ayrı piyasalara bölünmesini gerektiren paranın dolayımı aracılığıyla üreticilerin üretim koşullarından ayrılmasıydı. Mamul ürüne olan ilgi, Morris'in evriminde çok önemli bir aşamaydı; ancak bu nihai bir aşama değildi. Morris, işe dair toplumsal bütünlüğü içerisinde bir düşünce geliştirerek daha da ileri gitti. İşe bakışı, daha geniş bir toplumsal vizyonun parçasıydı: Temel değişimle ilgileniyordu. Morris'in aksine, modernistler hiçbir zaman ihtiyaçların para aracılığıyla dolayımına meydan okumadılar. Morris, modernist motifte olmasa da komünizmde bir öncüydü.

Eğer modernistler Morris'in bir kısmını kendilerine mal ettilerse, sol da böyle yapmıştır. Sol, Morris'e ister sahip çıksın ister reddetsin, çoğunlukla bazı peşin hükümlü normlara karşı onun düşünce bütünlüğünden soyutlanmış politik çıkarsamalarını değerlendirir. Morris'in en Marksist anlatısı, onun çalışmalarını bir bütün olarak incelemeye çalışan E.P. Thompson tarafından ortaya konmuştur. Thompson'ın tezi, Morris'in Marksist olmakla romantik Romantizminden kopmadığı, ancak daha ziyade Keats ve Ruskin geleneğini yeniden canlandırıp dönüştürdüğüdür. Thompson, Morris'i *romantik isyan*ın yenilgisi bağlamında ele alır. Morris'in, gençliğinde öncelikle Carlyle ve Ruskin gibi insanlardan esinlendiğini; Carlyle'dan emeğin yaşamın temeli olduğu düşüncesini, Ruskin'den ise, eğer insanlığa yaraşacaksa, emeğin yaratıcı emek olması gerektiği düşüncesini aldığını ileri sürer. Thompson, ayrıca, Morris'in romantik Romantizmin yenilgisini kabullenmesine rağmen, hiçbir zaman bununla barışık olmadığını iddia eder. Aslında, "içinde halen yanan bu gençlik protestosu", onu 1882'de sosyalizmin önde gelenleriyle bağlantı kurmaya sevk ediyordu: "Ve onların, modern uygarlığa duyduğu kini paylaşmalarının yanı sıra bu uygarlığın yükselişini ve onu yeni bir toplu-
ma dönüştürme arzusunu açıklamakta tarih-

sel bir teorileri olduğunu gördüğünde, eski ateş birden yeniden alevlendi. Morris, Romantik isyankâr, bir realist ve devrimci oldu." Thompson, Ruskin'in modern emek süreci eleştirisini Marx'ın yabancılaşmış emek eleştirisiyle karşılaştırır ve otuz yıl sonra *Kapital*'i incelemeye başladığında, Morris'in zaten Ruskin'deki temelinden ötürü Marx'ın savlarını kabullenmeye hazır olduğunu belirtir.

Thompson, Morris'in politik evriminin harikulâde ve heyecan verici bir anlatımını yapmıştır. *William Morris: From Romantic to Revolutionary* çalışmasının başlığında özetlenen tezi, esas itibariyle doğrudur. Söz konusu olan, Morris'in ne *tür* bir devrimci olduğudur. Thompson, Morris'in Marx'a yakınlığını ve onu Marx'ın çıkarsamalarına götüren bağımsız yolu vurgulamakta haklı olmasına rağmen, gerçekten onun can alıcı noktasını gösteremez. Thompson'ın ileri sürdüğü bütün ayrıntılar, kendi savını bir dereceye kadar belirsizleştirir. Kitabı İngiltere'deki ilk sosyalist hareket hakkında harika bir kaynak ve temel bir okuma yapan üçte ikilik kısım, bir sosyalist olarak Morris'in gün be gün politik faaliyetine dair tartışmaya ayrılır. Fakat Morris'in gerçek katkısı, kapitalizmde sanat ve işin ayrımına dair eleştirisi ve komünizmde bunların yeniden birleştirilmesi vizyonu, ayrıntının içerisinde kaybolup gider. Fazlasıyla uzun bir

çalışmada, çeşitli iplikler her nasılsa hiçbir zaman tam olarak birbirine bağlanmaz.

Yine de, mesele yalnızca ağaçlardan dolayı ormanı görememek değildir. Sorun daha derinlerde, Thompson'ın Morris'i incelemesinde ortaya koyduğu politik varsayımlardadır. Stalinizm ve sosyal demokrasiye eleştirel mesafesi olmasına rağmen, Thompson, her iki tarafın birçok devletçi ve aşamacı varsayımını paylaşır ve Morris'i gerçekten kavrayabilmesini baltalayan da, bu varsayımlar ve Thompson'ın teorik eksikliğidir. Thompson, muhtemelen Morris'in yabancılaşmış emek eleştirisine ve işin komünist örgütlenmesi görüşüne dikkat çeken ilk yazardı; ancak bu düşüncelerin merkeziliğini yeterli derinlikle vurgulamakta başarısızdı. Gerçekte, Thompson Morris'in gündelik politik faaliyetini tartışmaya koyulduğunda, bu düşünceler görünür olmaktan çıktı. Sonuç olarak, yalnızca Morris'in daha sonra terk edeceği, parlamentarizm ve reformizmi bir "pürizm" olarak eleştirmesini ele alacaktı. Thompson, Morris'in günlük politik faaliyetlerine yoğunlaşarak, Morris'in nihai amaç vizyonundan soyutlanmış olarak parlamento, sendikalar, reformizm vb. üzerine duruşunu inceler. Morris'ten yeni bir şey öğrenebileceği noktada, miras ideolojinin çerçevesine geri döner.

Günümüzde sol, Morris'e olan ilgisinde, belirgin olarak Thompson'ın incelemesinin gücünü gözden kaçırarak zayıflığını artırır. Örneğin, *Workers Liberty*'de yazan Nicholas Salmon, bu eğilimi temsil eder. Salmon, Morris'in devrim-sonrası toplumun doğası üzerine verdiği konferansların "günümüzde halen geçerli ve canlı" olduğunu kaydeder. Daha sonra, geliştirmeden bıraktığı önemli bir gözlemde bulunur: "Bugünlerde devrimden sonra ne olacağı hakkında konuşmuyoruz. Her zaman devrimin nasıl olacağından bahsediyoruz; Morris, aksine her zaman gelecek vizyonundan bahsediyordu." "Biraz sağlıksız" olduğunu düşündüğü *Hiçbir Yerden Haberler*'in görüşlerine değindikten sonra bu anlayışı bir kenara atar ve Morris'in günlük politik faaliyetlerini incelemeye devam eder. Salmon buradan, sosyalistlerin "Morris'in sosyalizmini yeniden keşfetmesi" ve "onun motiflerine bakmayı bırakması" gerektiği sonucunu çıkarır. Morris'in görüşlerinin "yirmi birinci yüzyılın fikirleri" olmasına karşın, motiflerinin on dokuzuncu yüzyıl için olduğunu iddia eder. Morris'in tasarımcı olarak reddi çok çabuk, çok hızlıdır. Morris'in bir tasarımcı olarak çalışmalarını politikasından ayırmak, çalışmalarının her iki yönünü de köreltir.

Morris'in tasarımcı olarak faaliyetleri, onun politikasını bütünleyen bir şeydi. Tıpkı tasarı sürecinin kendisinde olduğu gibi, yalnızca tamamlanmış ürünlere bakarak, tasarımcı Morris'e değer biçemezsiniz. Bir tasarımcı olarak Morris, üretimin fiili süreçlerini araştırdı ve sanayileşme yolunda terk edilen teknikleri yeniden keşfetmek için mücadele verdi. El sanatlarının yeniden canlanması konusundaki bu aktif ilgi onun politikasını biçimlendirdi; Morris dokuma, tabetme, organik boyama ve bunun gibi şeyleri araştırarak işin kapitalist örgütlenmesine karşıtlığını biçimlendiren üretim sürecinde bir yön geliştirdi. Burjuvazinin tarafından proletaryanın tarafına geçen birçok insandan farklıydı. Zanaatkârın işinden, zanaatkârlığı kendisine öğretmiş bir kimse olarak bahsedebilirdi; patronun işçiyle ilişkisini yalnızca soyut olarak değil, patron olma talihsizliğine uğramış bir kimse olarak da anladı.

Morris, proletaryaya bağlılığı her bakımdan tam ve samimi olan burjuva kökenli ender insanlardan biriydi. Eğer sermayenin toplumsal iktidarının bir temsilcisi olarak kendi konumunun farkında olmasından kaynaklı bir elverişsizlik olsaydı, o yine de, kendi sınıfından insanlarda normal olarak bulunmayan ve çarpıcı olan, başkalarının ihtiyaçlarıyla özdeşleşebilme yetisine sahip olurdu.

İnsanların olaylara kendisi gibi karşılık vereceğini varsayıyordu. Örneğin, eğer bir fabrikada günde on iki saat çalışmayı kaldıramazsa, aynı şekilde başkalarının da bunu nasıl kaldırabildiğini göremezdi.

Morris'in zamanından bu yana, birçok sanatçı devrimci tutumlar benimsedi; ancak daha sonra *statükoyu* destekledi. Bu, çoğunlukla konformizmin nüksettiği bir gençlik isyanı örneğiydi. Morris örneği oldukça farklıdır. Onun komünizmi bir gençlik isyanından ziyade, alternatif olanakları tükettikten sonra orta yaşta bulduğu bir şeydi. Politik olarak ilk defa kırklı yaşlarının ortasında aktifleşti, uzun yıllar yararlanacağı deneyimler elde etti ve onun güdümünde bir firmanın kuruluşu gerçekleşti. Gelecek için "umutları"ndan bahsetmesine rağmen, gerçekte bu bir gençlik umudundan ziyade kendisini yanılsamalardan çıkaran, yılların birikmiş çaresizliğiydi.

Morris'in estetiğe yaklaşımı komünistler arasında nadirdi. Düşüncelerinde sanatın merkeziliğine rağmen, tamamen tamamlanmış bir estetik görüşü bulunmuyordu. Yaklaşımı içgüdüsel, sezgiseldi. Yazılarından bütün bir sanat teorisi çıkarmak kolay olmayacaktır ve bu tür bir çaba sakıncalı olabilir. Sevdikleri ve sevmedikleri vardı. Chaucer, Dante, Malory, çevrilmesine yardımcı olduğu İzlanda'ya özgü epikler, Sir Walter Scott, Dickens'tan hoşlanır-

dı. Eylem ve mücadele mizansenlerini sevdi ve örneğin, Dostoyevski'nin modern, içe dönük, psikolojik romanından nefret etti. Bir teoriye dönüştürüldüğünde, bu tür bir sevilenler ve sevilmeyenler listesi, Stalin ve Zidanov tarafından zikredilen sosyalist gerçekçilik paradigmasına kolaylıkla yakın görülebilir. Ne var ki, Morris'in inancına göre önemli olan, insanların sermayenin tiranlığından kendilerini özgürleştirdikten sonra, kullanışlı ve aynı zamanda güzellikle damıtılmış, faydalı nesneler üretecek olmalarıdır. Gerçekte komünizmi, sanat ve işin birbirinden soyutlanmış olarak var olmasına son veren ve daha üst bir birliktelik sağlayan bir toplum olarak gördü.

Morris'in katkısı, Marx'ın değer yasası eleştirisinin diline girmekteki çekingenliğiyle gölgelendi. Bu, yazılarını, bütünüyle ters bulacağı öğeler tarafından iyileştirilmeye açık bıraktı. Morris, Romantik geleneği yeniden işleyerek devrimci politikaya ulaştı. Ruskin'in düşüncesini mantıksal sonucuna vardırdı ve bunu yaparken de onu dönüştürdü. Ruskin'den ve kendi deneyiminden aldıkları, Marx'ın düşüncesinin görünüşe göre daha "ortodoks" düşünürlere yabancı gelen yönlerini kendine mal etmesini sağlayan bir Marx okuması için ilham verdi. "*Kapital*'in tarihsel kısmından tamamen keyif almama rağmen, bu muhteşem çalışmanın salt ekonomik kıs-

mını okurken kafa karışıklığı yaşıyorum" ifadesi bazılarının aklını karıştırdı. Bu, bir anlayışsızlık göstergesi olarak değil, ele aldığı işteki maksadın ciddiyeti olarak görülmelidir.

Romantik İsyanın Yenilgisi

E. P. Thompson'ın ileri sürdüğü gibi, Morris'i anlamak için en can alıcı nokta, sadece Romantizm değil aynı zamanda *romantik isyan*ın da yenilgisidir. Varlıklı bir sermayedarın oğlu olarak 1834'te doğan Morris, maddi rahatlıklardan yoksun değildi. Çocukluğunda, hendeği ve parkı olan bir evde yaşadı; zırh takımı giyindi; düzenli olarak Epping Ormanı'nda midilliye bindi. Zamanını kırda başıboş dolaşarak, mimari ve arkeolojik yerleri inceleyerek geçirdiği, genel öğrenci nüfusundan uzak kaldığı Marlborough'da eğitim gördü. Daha çocukken, Morris zaten burjuva dünyayı etkin bir biçimde reddetmişti; Oxford'da bir öğrenciyken, yabancılığı modern uygarlığa karşı bir kine dönüştü. Romantizm'in sönen küllerine tutuldu ve özellikle John Ruskin'den etkilendi. Arkadaşı Edward Jones (daha sonra Sir Edward Burne-Jones) ile birlikte, "çağa karşı bir Haçlı Seferi ve Kutsal Savaş" ilan ettiler.

Morris, *romantik isyan*ın yenilgisini fark etmişti; ancak Thompson'ın ortaya koyduğu

gibi, bunu kabul etmedi. Geç Romantik dönemde, örneğin Tennyson'ın şiirinde, zamanında eleştirinin temeli olan imgelem alanı bir taviz alanına dönüştürülmüştü. Morris'e göre, Thompson'ın ileri sürdüğünün aksine, "sanat ve imgelem dünyasının her ikisi de, bir sığınak sarayı ve beğeni yoksunlarına karşı isyanda bir kaleydi." Bu, onun düş ve gerçeklik arasındaki çelişkinin yanı sıra düşün yenilgisine doğrudan karşı koymasını sağladı. Yüksek, soylu arzu ve ideallerin burjuva toplumun kasvetli gerçekliği karşısındaki yenilgisiyle ilgili olan ilk şiir kitabı, *The Defence of Guinnevere*, 1858'de basılmıştı. Örneğin, "*Sir Gallahad: A Christmas Mystery*", bu yenilginin kabulüyle sonlanır:

> "*... Her yerde*
> *büyük maceradan iteklenmeye başlayan şövalyeler,*
> *boşuna;*
> *boşuna adilane hülya için mücadele ederler.*"

Romantik, şövalyevari aşk[5] ve Kutsal Kâse miti çerçevesinde biçimlenmesine rağmen, Morris gerçekten kendi zamanının kördüğümünü yorumluyordu.

Morris'in Romantizm'e dalması, Ön-

[5] Orta Çağ'da sevilen kadından ziyade aşk ve sevginin kendisine tapıldığı için, aşık şövalyenin, aşkıyla kendi erdemlerini kanıtlama fırsatı bulduğu erkek egemen kültür ve yazın tarzı (ç.n.).

Raphaellocu Kardeşlik'e[6] katılmasına yol açtı –aslında, aktif bir katılımcı olmadan önce zenginliği, onun bir patron olmasını sağlamıştı– ancak çok geçmeden, bu dar sanat alanından el sanatlarının daha geniş alanına geçti. Onun için sanat, güzelliğin yaratılmasıydı; ancak bir sanatçı, yalnızca güzelliğin ortasında güzelliği yaratabilirdi ve bu yüzden, Morris etrafındakileri güzelleştirmeye koyuldu. Ticari olarak elde edilebilir hiçbir şeyin kendi ölçütlerini karşılamadığını gördüğü için, her şeyi –stüdyosu, mobilyası, evi– kendisi yaratmaya koyuldu. Bu ve artan mali güvensizlik, sonunda Morris, Marshall & Co. şirketinin 1861'de kurulmasıyla sonuçlandı.

Bir iş adamı olduktan sonra Morris, yine de, nihayetinde dünya ticaretinin karşısında olacaktı. Daima düşüncesinde toplumsal bir boyut, motif anlayışında da etik bir boyut vardı. Ruskin'den esinlenmiş bir patron olarak, güçlükle de olsa, soylu iş olarak düşündüğü şeyi işçilerine sunmaya çalıştı. Ancak 1870'lerin sonlarında, ilk olarak *Eastern Question Association*'a ve daha sonra *The Society for Protection of Ancient Monuments*'a katılımıyla, daha açık bir şekilde politik boyutta gelişme kaydetti. EQA'a katılım, onu Liberal Parti ve özellikle Gladstone konusunda

[6] Rönesans ressamı Raphaello öncesi sanatı benimseyen İngiliz realist ressamcıları (ç.n.).

hayal kırıklığına uğrattı; EQA'da işçi sınıfı radikallerinin bağımsız rolünün tanınması, onu sosyalizme yöneltti. Hâlihazırda Ruskin'den dolayı, işin önemini öğrenmişti: Bir sosyalist olmadan önce, modern sanayi ürünlerinin yanı sıra modern sanayi süreçlerinin de (yani işçi üzerindeki etkilerinin) eleştirisini geliştirmişti. Kendisini "ateşten nehri" geçmeye ve bir sosyalist olmaya iten şey, modern sosyalist hareketin doğuşunun yanı sıra EQA'da işçilerin *bağımsız* rolünün tanınması oldu.

Morris, ilk zamanlar kilisede eğitim görmek istedi. İnancını kaybettiğinden, burjuva varoluşuyla kendisini uzlaştıramadı. Her şeyi paranın yasasına ve faydacı düşünceye indirgeyen bir dünyada yaşamaya değmezdi:

> "Bir düşünün! Gözlerin arzusu dünyadan el etek çekmişken ve Homeros'un yerini Huxley almışken, bütün bunlara son verecek olan kömür yığını tepesindeki bir muhasebe bürosu, enginlerdeki Podsnap'in salonu ve bütün insanları hoşnut edecek uygun paylar şeklinde zengine şampanya ve yoksula margarin dağıtan bir Whig[7] komitesi miydi?"

Sanat dünyasına sığınmaya çalıştı; ancak boşlukları fark ederek bu bakış açısının ötesine sürüklendi. En sonunda, komünist siyasete yöneldi. Din eleştirisi, bütün eleştirinin ön koşuluydu.

[7] İngiliz Liberal Partisi (ç.n.).

John Ruskin: Gotiğin Doğası

Geç Romantik dönemde, Morris üzerindeki en derin etki John Ruskin'in çalışmasıydı. Asıl etki Ruskin'in hem maddi biçim hem de tinsel özü bakımından gotik mimariyi tartıştığı ve aslen *The Stones of Venice* (1853) eserinin bir bölümü olan *The Nature of the Gothic*'ti. Ruskin, eski bir çağın mimarisinin yanı sıra Viktorya İngiltere'sindeki çürümenin ateşli bir eleştirisini ortaya koymak için, kendi gotik anlayışını kullanmaya çalıştı.

Morris'in anlayışının özünde Ruskin'in anlayışı yatar. Aslında, 1877'de "*The Lesser Arts*" başlıklı bir konuşmada, Morris, "Gotik üzerine söylenebilecek en doğru ve en dokunaklı sözleri bir çırpıda okuyacağınız" Ruskin'in *The Nature of the Gothic* eserine olan bu borcu kabul etmişti; Morris'in kendi sözleri, "onun sözlerinin taklidinden öteye geçemezdi." Morris, 1892'de Kelmscott Press'te *The Nature of the Gothic*'i yayımladığında, bu eseri ilk okuyuşunu şu sözlerle anlatıyordu: "Dünyanın turlaması gereken yeni bir yola işaret ediyor gibi görünen, yüzyılın ender, zorunlu ve kaçınılmaz kelamlarından biridir." Bu yüzden, Morris'i anlamak için, ilk önce Ruskin'e bakmalı ve Morris'in Ruskin'den ne çıkarsadığını anlamaya çalışmalıyız.

Ruskin'e göre Gotik, mimarinin en yüksek biçimiydi. Onun yabanıl güzelliği-

ne, çeşitliliğine, natüralizmine ve Orta Çağ Hristiyanlığı'nın tinsel değerlerinden akan diğer tutumlara vurulmuştu. Hristiyanlık, "her ruhun bireysel değerini" tanıdığı için, bu eksiklikleri kabul etmek ve bunları güzelliğin üretiminde birleştirmek için, ruhu bütün eksiklikleriyle kabul edebiliyordu. Bundan dolayı "sıradan zihinlerin çalışma sonuçlarını kabul edebiliyor ve eksikliklerle dolu parçalardan, her dokunuşta bu eksiklikleri ortaya koyarak, debdebeli ve itham edilemez bir bütünü müsamaha ile ortaya çıkarıyordu". Gotik mimarinin ruhu, usta-zanaatkârın, işçilerin kendi yetilerine göre, kendi bireysel tarzlarında bütüne katkıda bulunmalarını sağlayarak, onların eksik yaratıcılıklarına özgürlük vermesini sağladı.

Ruskin'e göre, orta çağdan modern çağa geçişte bir şeyler yitmişti. Modern sanayinin ürünleri, işçinin köleleşmesini temsil ediyordu. İşçi, işinden hiçbir haz almıyordu. Bir makinenin işlemcisine, salt bir alete indirgenmişti. Sorun, "insanların sağlıksız beslenmesi, üst sınıfların aşağılamasıyla canlarının acımasından ziyade ekmeklerini kazandıkları işten hiçbir haz almamaları, kendilerine tahammül edememeleriydi." İşteki bütün eğlence yok edilmişti ve yaşamdaki tek keyif işin dışında bulunacaktı:

"Ruhlarındaki bütün enerji, kendilerini çarkın bir dişlisi ve bir pusula haline getirmek için sarf edilmelidir. Bütün dikkat ve güçleri, alçakça davranışlarda bulunmaya verilmelidir. Ruhun gözü töhmet altına alınmalıdır ve ruhun gücü, onu günde on saat boyunca yöneten bütün görünmez bağları doldurmalıdır ki, azimli kararlılığında hataya düşmeyebilsin ve böylece ruh ve fikir zayıflatılsın ve bütün insanlık sonunda yok olsun –bu dünyadaki entelektüel işi dikkate alındığı ölçüde, bir talaş yığını: yalnızca, çarkın dişlisi ve pusula biçimine bürünemeyen, ancak o on saat yuvadaki insanlara fazla gelmeye başladığında genişleyen Kalbiyle korunan."

Modern toplum, "iş bölümünün büyük, uygar icadı" üzerinde çalışıp tamamlamıştır; ancak, Ruskin şunu ileri sürer: "Doğruyu söylemek gerekirse, bölünen iş değil insanlardır." İnsanlar "insanların önemsiz parçalarına" indirgendi ve öylesine parçalandı ki, "bir insanda kalan küçücük zekâ, bir toplu iğne ya da bir çivi yapmak için yeterli değildir; bununla birlikte, bir toplu iğne ucu ya da bir çivi başının yapılması sırasında zekânın kendisini tüketirler." Ayrıca, kafa ve kol emeğinin bölünmesi, "bir insanı her zaman düşünmeye bir diğerini ise her zaman çalışmaya" zorlamıştır. Birisi "beyefendi diğeri ise çalışan" olarak adlandırıldı ve her ikisi de diğeriyle çatışkı içerisinde var oldu. Ruskin, aksine, "işçinin çoğunlukla düşünmesi ve düşünürün çoğunlukla çalış-

ması gerektiğini ve her ikisinin de, en iyi anlamda, beyefendiler olması gerektiğini" ileri sürdü. "Düşüncenin sağlıklı olabilmesi ancak emekle mümkündü ve emek ancak düşünceyle mutlu kılınabilirdi"; bunların ayrılması, "hastalıklı düşünürler ve sefil işçiler"den oluşan bir topluma yol açtı.

Ruskin, soylu despotizminde ve feodalizmin keyfi yönetiminde bile, modern toplumdakinden daha fazla özgürlük olabileceğini iddia etti. Orta Çağ'da, işçi kendini istediği gibi ifade etmesi için işinde yalnızdı; buna karşın modern toplumda, işçi işinde her yönüyle makine tarafından denetleniyordu. Ruskin, okuyucusunu şuna teşvik etti:

> "Çoğu kez eski heykeltıraşların fantastik cehaletine güldüğünüz o eski katedralin ön cephesine gözünüzü dikmek için yine yola koyulun: Bir kez daha, bu çirkin gulyabaniler ve biçimsiz canavarlar ile haşin, anatomi yoksunu ve hareketsiz heykelleri inceleyin. Ancak onlarla dalga geçmeyin; zira bunlar, taşı kıran her zanaatkârın yaşamının ve özgürlüğünün işaretleridir; hiçbir yasanın, hiçbir tüzüğün, hiçbir hayır kurumunun koruyamadığı, ancak bugün çocuklarını yeniden kazanmak için bütün Avrupa'nın ilk amacı olması gereken bir düşünce özgürlüğü ve varoluş aşamasıdır."

Ruskin'in eleştirisi, emeğin sermaye altındaki gerçek boyunduruğuna bir yanıt, hatta buna karşı bir protesto olarak anlaşılabilir. Bu

bakımdan, bu birçok anarşist ve radikal yeşil arasında popüler olan, ilerleme ve tarihsel gelişim aşamalarının eleştirisinin habercisidir. Feodal köylüler, ister ayni olarak ister çalışma yükümlülüğü biçiminde olsun, lorduna bir artı değer vermek zorundaydı; ancak feodal lord, çalışma sürecinin kendisine doğrudan müdahale etmezdi. Bu, köylü topluluk içerisinde örgütleniyordu. Kapitalizme geçiş bunu değiştirdi. Başlangıçta kapitalist, emek sürecini kendi geleneksel biçiminde tuttu. Ne var ki sermaye, topluma bir bütün olarak egemen olduğunda, üretim sürecinin egemenliğini ele geçirdi ve onu kendi ihtiyaçlarına uygun biçimde dönüştürerek kökten değiştirdi. Böyle yaparak, işçinin üretim sürecinde her ne özgürlüğü varsa feshetti. Bu, emeğin sermaye altındaki gerçek boyunduruğu sürecidir.

Ruskin'in çözümü paternalistti[8]; işçileri, rehberliğe ve teşvik edilmeye ihtiyaç duyan çocuklar olarak gördü. Bir soyluluk olmalıydı. Düşünürler ve işçiler arasındaki ayrımları feshetmek istemesine rağmen, yine de soylular ve sıradan yurttaşlar arasında keskin bir ırk ayrımı olması gerektiğine inanıyordu. Sorun, insanların diğer insanlar için çalışmak zorunda olması değildi. Bütün mesele, ortaya koydukları işin mekanik ve onur kırıcı olma-

[8] Ücretli emek ilişkisinin, patron-baba anlayışına dayalı refah devleti uygulamalarıyla sürdürülmesi (ç.n.).

sı ve zenginliğe karşı büyük bir haykırışla sonuçlanmasıydı:

> "Ve maden fırınlarından daha yüksek sesle, tüm imalat kentlerimizden yükselen o büyük haykırış, tam da bunun için, insan haricinde her şeyi üretmemiz içindir; pamuğu beyazlatır ve çeliğe su verir ve şekeri rafine eder ve çanak çömleğe şekil veririz; ancak eşsiz bir yaşam ruhunu canlandırmak, güçlendirmek, güzelleştirmek ya da oluşturmak hiçbir zaman çıkar hesaplarımızın bir parçası olmaz."

Ruskin, yukarıdan reforme etmeye çalıştı ve *Unto This Last* (1862) gibi daha sonraki yazılarında, bu paternalizmi daha da ilerletti. Yine de *The Nature of the Gothic* eserinde, kolayca farklı bir doğrultuda gelişebilecek Viktorya dönemi toplumunun yabancılaşmasını ve parçalılığını kınayan maddi bir zenginlik de vardı. İşin kendini ifade biçimi olarak anlaşılması, mantıksal sonucuna vardırıldığında, bütün aşkın disiplin anlayışlarının ortadan kaldırılmasını gerektirir. Eğer işçinin kendi yaratıcılığını ifade etmesi için yaptığı işte olanağa, imgeleme, duygulara ve düşünceye sahip olması gerekiyorsa, bu özgürlük alanı, dışarıdan kurulan sınırlarla çerçevelenmemelidir. William Morris, Ruskin'in soylulaştırıcı iş görüşünden, var olan düzenin devrimci yıkımını gerektiren daha radikal bir

yaklaşımın ilhamını aldı. O halde Ruskin'de, bu arzunun gerçekleştirilmesi için gerekli ve uygun olduğunu düşündüğü toplumsal koşullar ve soylulaştırıcı iş arzusu arasında gerçek bir çatışma vardır. *The Nature of Gothic*, tek bir olası çözümden ziyade verimli ve yaratıcı bir gerilime işaret eder.

Morris: Sanat ve İşin Ayrışması

Morris'in kapitalizm eleştirisi Ruskin'inkinden başladı; ancak onun ötesine geçti. Bir komünist olmadan önce bile, zaten burjuva toplumun temel eleştirisini yapıyordu. Morris'e göre, tehlikede olan işin doğasıydı.

Örneğin "*The Lesser Arts*" içerisinde, Morris, Orta Çağ'da "yüksek" sanatlar ve "aşağı" sanatlar ayrımının olmadığını belirtiyordu. Sanatçılar, yalnızca becerilerini ihtiyaç arttıkça –resim, heykeltıraşlık, mimari, seramikçilik vb.– farklı görevlere dönüştüren zanaatkârlardı. Sanatların daha yüksek ve daha aşağı olarak bölünmesinden her ikisi de olumsuz etkilendi. Sanat insanlardan ayrıştırıldı ve loncalar düşüşe geçti. On sekizinci yüzyıl atölye sistemi, bu düşüşe önayak oldu ve on dokuzuncu yüzyıl fabrika sistemiyle, özellikle makinelerin kullanımıyla bu daha da kötüleşti. Bu, işçinin işteki bütün keyfini kaçırdı. Sanat, üretim sürecinden çıkarıldı ve sonucu da, kalitesiz işçilik ve tasarı oldu.

Morris, dekoratif sanatların "insanın güzellikten aldığı zevkin ifadesini amaçlayan bir sistemin parçası olduğunu"; "hem yaşamı bunların içerisinde çalışmakla geçen el işçileri hem de genel olarak her iş dönüşünde onların görünüşünden etkilenen insanlar açısından, insan emeğinin tatlandırıcıları olduğunu; bunların çektiğimiz zahmeti mutlu, dinlenmemizi ise verimli kıldığını" belirtti. Dekoratif sanatlara eski ihtişamını geri kazandırmak, toplumsal örgütlenmede devasa bir değişim gerektiriyordu. Dekoratif sanatlar bir anarşi ve düzensizlik durumundaydı ve ihtiyaç duydukları "tek gerçek yardım, onların içerisinde çalışanlardan gelmeliydi; onlara önderlik edilmemeli ama onlar önderlik etmeliydiler." Morris'e göre bir sanatçı, "her ne olursa olsun, çalışmasının mükemmel olmasına sabitlenmiş bir işçidir." Bu görevi engelleyen "muazzam sosyal ve ekonomik güçlükler" vardı; ancak bunların üstesinden gelinmeliydi.

Gerekli olan "yoksulluk ve bunun bütün sıkıntı verici, rezil tasalarından" sıyrılmaktı. Bu bir kere başarıldığında, "emeğin gazabını çağırmaya hiç kimsenin cüret edemeyeceği, her günkü sadık dostumuz, işimiz hakkında düşünmek için boş vaktimiz olmalıydı." O zaman işimizde mutlu olacağızdır, "her biri kendi yerinde olduğunda, hiçbir insanın bir

diğerinden esirgemediğinde, hiç kimsenin bir başka insanın hizmetine koşulmadığında, bir başkasının efendisi olmayı herkes küçümsediğinde: İnsanlar, o zaman işlerinde şüphesiz mutlu olacaklardır ve bu mutluluk muhakkak dekoratif, soylu, halk sanatını doğuracaktır. Böylesi bir toplumda, "her insan payına düşenin en iyisine sahip olacaktır."

Bu, Morris "ateşten nehri" geçmeden ve bir sosyalist olmadan önce, 1877'de yazılmıştı. Yine de, burada kapitalizmin eleştirisine dair bir töz bulabiliriz. Morris, Ruskin'i sosyalizmin eşiğine getirmişti. Bu perspektifi özenle işleyecek ve geliştirecekti. Bundan vazgeçmedi.

Sanat ve Sosyalizm

Morris'e göre, 1884 yılında *Art Under Plutocracy*'de belirttiği gibi, sanatın koşulu "toplumun genel durumuyla, özellikle el emeğiyle geçinen ve bizim işçi sınıfı olarak adlandırdıklarımızın yaşamıyla" yakından ilgiliydi. Bir insanın yaptığı her şey ya bir zevk ya da bir acı kaynağıydı, ya güzel ya da çirkindi. Sanatın verimli ve sağlıklı olduğu zamanlarda, bütün işçiler sanatçıydı; güzellik dürtüsü her bireyde doğuştan var olduğundan, bütün zanaatkârlar topluluğu doğal olarak güzel şeyler üretiyordu ve bütün nüfus "entelektüel sanatlar"ın –şiir, resim vb.– müdavimiydi.

Modern zamanlarda, güzellik dürtüsünün kontrol altına alınmasıyla, dekoratif sanatlarda çok az güzellik ifade buldu. Güzellik dürtüsünün kaybı o kadar ileri boyutlara vardı ki, bu "hiç de ağırdan almayarak, şüphesiz dünyanın tam da çehresinin güzelliğini yok ediyordu." Gerçekte, "sanat pınarı kaynağından zehirlenmektedir."

Sanatın yozlaşması, tam anlamıyla sanayi toplumunun ürünü değildi; fakat "yaşam araçlarının üretimi ve mübadelesindeki rekabetçi sistemdi." *Laissez-faire*[9] sistemi, "kendi anarşisinden ve bu anarşiyi devam ettirmeyi isteyen araçların bizzat kendileri tarafından bir ruh ortaya koyuyordu. Bu, insanlık durumundaki geçmiş bütün değişimleri üreten söz konusu antagonizma üzerine inşa edilmiş ve bir gün bütün sınıfları feshedecek ve pratik ve kesin bir biçim alacak ve yaşam araçlarının üretimi ve mübadelesiyle ilişkili bütün rekabet kurumlarının yerine geçecek bir ortaklık ruhuydu." Bu değişim, "şu anda rekabetçi ticaretin para babalarınca ölüme terk edilen sanatın yeniden doğuşu için bir fırsat sağlayacaktı."

Morris'e göre sanat, "insanın emekten aldığı keyfin ifadesiydi" ve "eğer emekten haz almak genel olarak mümkünse, insanın haz duymaksızın çalışmaya razı olması ne aptalca bir davranış olmalıydı; zira çoğu insanın

[9] [Fr.] Bırakınız yapsınlar (ç.n.).

haz duymaksızın bir işe mecbur kılınması, bir toplum için ne kadar da korkunç bir adaletsizlik olmalıydı." Emeğin hazzı üç öğeden oluşuyordu –"çeşitlilik, yaratma umudu ve faydalılık hissinden gelen bir öz-saygı; bedensel güçlerin usta icralarıyla el ele giden gizemli bedensel hazzın da buna eklenmesi gerekir." Hayatınızın geri kalanı boyunca sizi aynı eylemleri tekrarlamaya mahkum eden işten hiçbir haz alınamaz; işin zevk verici olması için çeşitlendirilmesi gerekir. Ayrıca iş, bizim nevi şahsına münhasır el ürünleri yaratmamıza olanak sağlayan yaratıcı itkilerimizi geçerli kılmalıdır. İş, yaratıcı olmanın yanı sıra, gerçek ihtiyaçları karşılayan el ürünleri üreterek faydalı da olmalıdır. Son olarak, iş "el işindeki, mantıkla hareket etmeyen, duyumsal haz" tarafından tatlandırılıyordu. Morris, el işindeki bu tür bir hazzın "bütün işçilerin doğuştan hakkı" olduğunu iddia ediyordu ve insanlar bu "haz karışımının" herhangi bir kısmından mahrum olduğu müddetçe, işlerinin değerinin düştüğünü ve mutsuz olacaklarını ileri sürdü.

Ruskin gibi Morris de, baskıcı feodal sistemde bile zanaatkârın bu tür bir çürümeye maruz kalmadığını belirtiyordu. Bir loncada çok az iş bölümü vardı ve "bir adam veya genç bir kere bir zanaata çırak olarak kabul edildiğinde, onu sonuna kadar öğrenir ve işin do-

ğası gereği onun ustası olurdu." Gerçekte, el sanatı döneminde, "emek birimi usta işçiydi":

> "Bu el işi sistemi altındaki bir insanın işinde hiçbir büyük hız baskısı yoktu; bunun yerine, işini sükunetle ve tefekkürle gerçekleştirmesine imkan tanınıyordu; bir parça malın üretimi için birçok insanın küçük parçalarındansa bir insanın bütününü kullanıyordu; bu, işçinin, işin ufak tefek bir parçasıyla uğraşarak enerjisini tek yöne odaklaması yerine, kapasitesine göre bütün zekâsını geliştirdi; kısacası, rekabetçi piyasanın zorunluluklarına göre işçinin elini ve ruhunu boyunduruk altına almadı; bunun yerine, insan gelişiminin özgürlüğü için onlara imkan tanıdı."

Bu sistem, "henüz ulaşılmamış özgür zekânın uyumlu işbirliğinin en ileri noktaya taşındığı ve hepsinden ayrı olarak sanatın özgür olduğunun iddia edilebileceği Orta Çağ sanatını üretmişti."

Rönesans'tan sonra ticaret sisteminin gelişimiyle birlikte, işin lonca sistemi adım adım ortadan kalktı ve bununla beraber, hakikaten bir halk sanatının temeli de yok oldu. İş bölümü, mümkün olan en yüksek noktaya çıkarıldı "ve üretim birimi, artık bir insandan ziyade her biri arkadaşlarından bağımsız ve kendi başına tamamen faydasız olan bir grup insandı." Başlangıçta kapitalist üretimci, işçilerinin becerilerini geliştirmesine imkan tanıdı; ancak ticaretin daha ileri gitmesiyle birlikte, bütün

beceriler kapı dışarı edildi. Üstelik fabrika sisteminin yükselişiyle, işçinin yerini aslında bir makine alıyordu. Bu sistem, "sanatın doğuşundan ziyade ölümünü" tetikledi; bir başka deyişle, yaşamın dış kuşatanlarının çürümesini ya da basitçe ve açıkça mutsuzluk üretti."

Sistem reforme edilemez; çünkü "rekabetçi ticaretin gerçek özü pisliktir"; "bu savaşın anarşisinden gelen pisliktir." Zanaat örgütlenmesinin yıkımı ve loncaların atölye sistemine dönüştürülmesi ve oradan da fabrika sistemine geçiş, işçi açısından emekten alınan bütün hazzı yok etmişti. Ne var ki bunu yaparak, aynı zamanda bastırılmalarının işçiler arasındaki dayanışma duygularını beslediği ve bir bütün olarak kapitalist sisteme karşı artan bir antagonizma üreten bir büyük sınıf içerisinde işçileri kaynaştırmıştı. İşçiler, tıpkı kapitalistlerin rekabete baktığı gibi, ortaklığa kendi doğal eğilimleri olarak baktılar. İşçiler arasında, "sınıf çürümesine nihayet bir son veren umut yükseldi."

İşin Komünist Örgütlenmesi

1874'te yazılan bir mektupta, Morris, okuyucusundan farklı bir iş örgütlenmesi biçimi hayal etmesini istemişti: "İnsanların bahçeler ve yeşil alanlar içerisinde, küçük topluluklarda yaşadığını varsayın. Böylece beş dakikalık yürümeyle kentte olabilecek ve

çok az ihtiyacınız olacak, örneğin neredeyse hiç mobilya ihtiyacınız olmayacak ve hiç hizmetçiniz olmayacak ve yaşamdan keyif alma (zor) sanatlarını çalışacak ve gerçekten ne istendiğinin farkına varacaksınız: Sanırım o zaman uygarlığın gerçekten başladığı umulabilir." İnsanların "gerçekten ne istediklerinin farkına varmaya" zamanlarını ayırabilecekleri bir toplum biçimi fikri, Morris'in komünist vizyonunun merkezindeydi.

Morris'in sosyalizmi, soylulaştırmayan hiçbir işin yapılmaması gerektiği düşüncesinden çıkıyordu. Yine de Ruskin'in aksine, hangi işin soylulaştırdığı ve hangi işin faydasız didinme olarak reddedilmesi gerektiği, ancak bizzat işi yapmak zorunda kalanlar tarafından kararlaştırılabilirdi:

> "İşçilerin mevcut durumu, ticaretin makineleri ya da daha açık konuşmak gerekirse, köleleri olmalarıdır; bu durumu değiştirdiklerinde ve özgür olduklarında, kâr sağlayanlar sınıfına son verilmelidir; peki o zaman işçilerin durumu ne olacaktır? ... Şöyle anlatayım: Toplum olacaklardır, topluluk olacaklardır. Ve toplum olmakla –yani, dışarıda mücadele edecekleri hiçbir sınıfın olmamasıyla– o zaman kendi gerçek ihtiyaçları uyarınca emeklerini düzenleyebilirler."

İhtiyaçlar ve bunların nasıl bilince taşınabileceği, Morris'in merkezi sorusuydu. İnsanların ne üretilmesi gerektiğine karar verecek

bir konumda olması gerektiğine inanıyordu; böylece bizzat yerine getirmeleri beklenen çok büyük miktarda işten kurtulacaklardı. Örneğin, 1884'teki *Useful Work Versus Useless Toil* içerisinde, modern toplumun çok büyük miktarlarda ıvır zıvır –zenginler için yüzeysel lüks eşyalar, yoksullar için de kalitesiz, standartın altında ürünler– üretimine dayandığını ileri sürüyordu. Bu durum, bütün yasal sistem, mahkemeler, yargıçlar, cezaevleri ve polisleri; bir ordu ve devlet hizmetini; bankaları; zenginler için hizmetçileri içeren başka her türlü işi gerektirdi. Eğer insanlar ihtiyaçları karşılamak için üretiyor olsalardı ve bir ücret karşılığı emeklerini satmak zorunda olmasalardı, yapılması zorunlu olmayan iş kategorileri olacaktı. Eğer zengin ve yoksul ayrımı olmasaydı, biri için lüks mallara ve diğeri için de kalitesiz mallara ihtiyaç olmayacaktı: "Bir kez daha, insanlar gündelik açlık teröründen özgürleşip gerçekten ne istediklerinin farkına vardıklarında, artık kendi ihtiyaçlarından başka hiçbir şeye mecbur kalmayarak, lüks olarak adlandırılan o saçmalıkları ya da ucuz mal olarak adlandırılan o zehir ve süprüntüleri üretmeyi reddedeceklerdir."

Gündelik ürünlerin kalitesi ve dayanıklılığı geliştirilerek, çalışma ihtiyacı azaltılabilecektir. Malların sürekli artan miktarlarda seri üretimini yapmak zorunda kalınmayacaktır.

Artı değerin dış disiplini olmaksızın, tamamen para kazanmak amacıyla yeni ihtiyaçların özendirilmesi için hiçbir zorlama olmayacaktır. "İstemediğimiz şeyleri üretmeye devam etmek zorunda bırakılmayacağız; hiçbir şey için çalışmak zorunda bırakılmayacağız: Kendi emek gücümüzle ne yapacağımızı sakince ve tefekkürle düşünebileceğiz." Morris, gerçekte "herkes faydalı bir şekilde çalışırken, kişi başına düşen işin az olacağını" iddia eder.

Morris'in komünist çalışma vizyonu, işin yaşamın diğer yönlerinden ayrılmasına son verilmesi gerektiğini önceden kabul etmişti. Örneğin fabrikalar, çalışmak için kirli ve tehlikeli yerlerdi. Yine de, gelecekte fabrika sistemi: "... en azından pek çok hazla çevrelenmiş, dolu dolu ve şevkli bir toplumsal yaşam fırsatı sunacaktı. Fabrikalar entelektüel faaliyet merkezleri de olabilir ve buralardaki işler çok fazla çeşitlendirilebilirdi: Zorunlu olarak makinelerle meşgul olmak, her bireyin iş gününün ufak bir kısmını alabilir. Diğer işler, çevredeki kırlarda yiyecek toplamaktan sanatsal ve bilimsel çalışmalar yapmaya kadar çeşitlilik gösterebilir."

Bu tür bir fabrika, "şirin bir yere" konumlandırılacaktır; fabrikayı kullanan insanların molalar sırasında rahatlayacağı, "(iklim bir yana) Alcinous'unkiler kadar güzel bahçelerin arasında" olacaktır. Fabrika binalarının

kendisi, "atölyeler olarak kendilerine has basit bir güzelliğe sahip olacaktır." Bu fabrikalarda yapılan iş, "yararlı ve dolayısıyla saygıdeğer ve asaletli" olacaktır; makine, "tamamen insan emeğini azaltmak için kullanılacaktır" ve hiçbir fabrikada, "bütün iş, zorunlu dört saat bile, salt makine ağırlıklı olmayacaktır." Her türlü sıkıcı iş "sırasıyla yapılacaktır ve paylaşım dolayısıyla bir yük olmaktan çıkacaktır; daha heyecan verici ya da sanatsal bir iş sırasında bir çeşit istirahat olacaktır." Bu tür bir fabrikanın "kütüphane, derslik, yemek salonu ve benzeri yerler için heybetli binaları olacaktır; sosyal etkinlikler, müzikaller ve tiyatro gösterilerinin açıkçası bu tür koşullarda tertiplenmesi kolay olacaktır." Keza "en yüksek ve en entelektüel sanat, resim, heykelcilik ve benzeri eserler ile gerçek bir sanayi sarayı donatılmamasına" hiçbir anlam veremez.

Sanatın işle olan ilişkisinin doğası, Morris'in komünizminde merkezidir. Kol işçisinin çürümesine saldırırken, aynı zamanda gelecekteki toplumsal varoluş paradigması olarak sanatçıyı yadsır. Hepimizi sanatçı olma konusunda özgür bırakacak bir otomasyon aracılığıyla işin ortadan kalkmasını beklemiyordu. Onun düşüncesi daha derindi. Sanatı yaratıcı icra ve kendini ifadenin alanı olarak gören ve iş dünyasına karşı koyarak var olan Roman-

tik harekettekilerin aksine, Morris, kaba fabrika ustalığıyla yapılan işin çürüme alanına girmesi gibi, işten soyutlanan sanatın da çürüyeceğine inanıyordu. Morris bölünen, birbirinden soyutlanan ve böylece gücü azaltılan yönlerin yeniden birleşmesini umuyordu.

Morris, sanayiyi bizzat var olduğu gibi devralmak ve onun daha sonraki gelişimini örgütlemek istemedi. İnsanların sosyalist devrimden sonra ilk olarak makineleşme düzeyini genişletmek isteyebileceklerini kabul etmesine rağmen, bu arzunun kısa ömürlü olacağını düşünmüştü. Eninde sonunda, insanlar belki de belirli görevlerle –örneğin, kömür madenciliği– sınırlamak suretiyle, makinelerin kullanımının azaltılmasını isteyecekti. Sosyalizm, terimin dar anlamıyla yalnızca maddi ihtiyaçlar meselesi değildi; bilâkis tinsel ve aktif bir boyutu vardı. En önemli ihtiyaç, kendi ihtiyaçlarımız hakkında düşünmekti. Eski dünyadan miras aldığımız hangi ihtiyaçlara halen yeni dünyada gereksinim duyduğumuza karar vermemiz gerekiyordu. Merkezi ihtiyaç, dikkat gerektiren ve tatmin olabileceğimiz bir deneyim içerisinde kendi becerilerimizi geliştirmeye bizi sevk eden iş, kendi yeteneklerimizi ve imgelemimizi ifade edebileceğimiz, özgür, yaratıcı iş olacaktır.

Morris ve Makineleşme

Bunun, Morris'in açıkça makineleşme konusundaki paradoksal görüşünü açıkladığı kesindir. Pevsner'in belirttiği üzere, makineden şüphe duyuyordu; ancak sonradan makinelerimizin efendisi olmamız gerektiği şeklindeki ısrarı, el sanatlarına verdiği destekle "tutarsızlık" oluşturmuyordu. Morris'in makineye basit bir yaklaşımı yoktu; bu yaklaşım, şüphesiz makinenin basitçe reddinden ibaret değildi.

Başlangıçta, Morris makineleşmeye dair oldukça olumsuz bir görüş benimsemişti. Bundan dolayı, örneğin, John Stuart Mill'i takip ederek, "emek tasarrufu sağlayan makineleşme"nin işçiyi hiçbir emekten kurtarmayıp kapitalisti emek maliyetinden kurtardığını ve kapitalistin kârları artırmak için emek süresini uzatmasını sağladığını" ileri sürdü. Eğer makineleşme insanların emeğini hafifletmek ve yalnızca ıstırap veren iş yükünden onları kurtarmak için kullanılsaydı, "azami yaratıcılık hiç de boşa harcanmış olmazdı" diye iddia ediyordu. Ancak, aslında tam tersinin gerçekleştiğini belirtti. Ne var ki daha sonra, insanı daha zevkli görevler yapmak üzere özgürleştirmesi için makinenin tehlikeli ve ağır işler yapabileceğini ve yapması gerektiğini ileri sürerek, daha olumlu bir görüşü kabul etmeye başladı.

On dokuzuncu yüzyılda sermaye tarafından geliştirilen makineleşmeyi ele alın. Bunun maksadı, bir fabrikada her işçinin bütün hareketlerini düzenlemek için, işçinin kapitalist tarafından belirlenen oranda çalışmasını dayatmak için yukarıdan denetimi dayatmaktı. Bu, bizzat fabrika tasarısının içerisinde inşa edilmişti. Bu tür bir makineleşme, Morris'in her insanın ihtiyacı olarak gördüğü özgür, yaratıcı emek için temel teşkil edemezdi. Bu, yaratıcı kendini ifade için temel olamazdı. Morris, belli alanlarda makinenin insanların işini hafifletmek için kullanılabileceğine inanmasına rağmen, haklı olarak, hiç kimsenin bütün zamanını bir makineyle ilgilenmeye harcamaması gerektiğini söylüyordu.

Pevsner gibi modernistler, öncelikle üretim sürecinden ziyade ürünle ilgilenirler ve Morris'in sadece kafası karışık ve tutarsız olduğunu düşünme eğilimindedirler. Aslında Morris, kapitalizmdeki makineleşmenin çelişkili doğasını kesin olarak kavramıştı: "Yaşamın bir koşulu olarak, makineyle üretim tamamen felakettir; bize daha iyi yaşam koşulları dayatmanın bir koşulu olarak kaçınılmaz olmuştur ve bir süre daha da olacaktır." Morris şöyle diyordu: "Günlük işimizde, elbette fazlasıyla mutluluğa, istirahatımızda hoşnutluğa ihtiyaç duyarız ve eğer günlük hayatımızın bütün sorumluluğunu makine-

lere ve onların kullanıcılarına devredersek, bütün bunlar olamaz." Morris, "entelektüel zanaatın" canlanması için, önceki koşullara geri dönüşün ötesinde daha yüksek düzeyde bir gelişimi savunuyordu: "Eşitlikçi bir toplumu sonunda gerçekleştireceğimize ve bu gerçekleştiğinde, makineler aracılığıyla vekaleten bir yaşamın sürdürülmeyeceğine olan inancım tamdır. Kısacası bu toplum, makinesinin hizmetçisi değil efendisi olacaktır." El sanatlarının canlanması, bizim tamamen makinesiz kalmamızı gerektirmez; el sanatları ile, Morris, işçinin makineye tabi olmadığı işi kastediyordu. Örneğin, Orta Çağ döneminde: "İş bölümü azdı veya hiç yoktu ve makine, işçinin el emeğinin yerini almaktan ziyade el emeğine yardımcı olan, çok yönlü bir alet gibi kullanılıyordu."

1891'de, *The Socialist Ideal*'de bu savı geliştirdi. Sanat, "bütün insanların ortak mülkiyeti" olmalıydı ve "sanat, ancak belirli biçimleri olan ve dayanıklı olması amaçlanan bütün mamul malların ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilirse" ortak mülkiyet haline gelebilirdi. Mallar, doğrudan kullanım için üretilecekti: "Ayrıca, mallar ister elle isterse el işine yardımcı olan ya da onun yerini alan makineyle yapılsın, bu malların yapımında el işçisinin ruhu olmalıdır. El işçisinin ruhunun esas kısmını da, malların yalnızca kendisinin

ve esas kullanımlarının yapılan işin amacı olarak görülmesi dürtüsü oluşturur."

Morris, bu şekilde bir makineleşmeye karşı değildi; el ürünlerinin kendi başına canlandırılmasına değil, makine üretiminin daha önceki bir tarihsel çağda mevcut olan el işi ölçütleri ve kendini ifade etme ruhuna işlenmesine adamıştı kendisini. İşin kendisi bir zevk olabilirdi; aslında, "enerjimizin zevkli kullanımını, aynı zamanda bütün sanatların kaynağı ve bütün mutlulukların nedenidir." Bu yüzden, malların kullanım amaçlı üretiminde üretici, "malları kendisi için, onları yapıp kullanmaktan aldığı zevk için yapıyor" olacaktır.

Morris'e göre, sosyalizmin amacı, kitlesel üretimin örgütlenmesinde daha etkili bir yol bulmak değil, bilakis kitlesel üretim ihtiyacını ortadan kaldırmaktı. Morris, işçinin salt bir makinenin uzantısına indirgenmesine, işçinin kendini ifade özgürlüğünün her türlüsünü yadsıyan üretim biçimlerine karşıydı. Üretim bandının yalnızca en yüksek biçim olduğu kitlesel üretim için zorunlu olan makineleşme, komünizm için gerekli olan özgür yaratıcılığa hiçbir zaman olanak vermemişti. İşçinin üretimdeki ihtiyaçlarını yadsıdığından, öyle ya da böyle bir dışsal disiplini gerektiriyordu. Morris, kendimize daha uygun olan görevleri gerçekleştirmemiz için bizleri özgür kılmak üzere, tatsız ya da sırf ağır olan işleri

en iyi şekilde makineleştirmişti. Ayrıca, doğası gereği tatmin edici olmayan bu tür işleri yapmaya gerçekten ihtiyaç duyup duymadığımızı düşünmek isteyebileceğimizi de belirtti.

Nihai Hedef ve Acil Talepler

Yirmi birinci yüzyılın stratejik başlangıç noktasından geriye bakıldığında, Morris'in ebedi katkısının niteliğini fark etmek mümkündür. Zaman geçtikçe, bu katkı daha da anlam kazandı. Morris'in nihai hedef vizyonu son derece pratiktir. Bu, onun gündelik politikasını, bizim politikalarımızı da biçimlendirebileceği gibi biçimlendirdi.

Gördüğümüz gibi, Morris erken yazılarında, "geçici çareler" için verilen bir mücadele olarak, parlamenter faaliyet yoluyla acil reformlar için verilen mücadeleyi kabullenmeme eğilimindeydi. Bu tür önlemler, burjuvazi tarafından üstlenilmeyecektir; eğer üstlenilirse, işçi sınıfının büyük çoğunluğunun koşullarında ya çok az farklılık yaratacak ya da hiç yaratmayacaktır. Bunu, bazen sınıf hareketinin kendisinden uzak durmaya kadar götürdü. Başlangıçta, 1889 tersane grevini önemsemedi ve bu kötü bir üne yol açtı.

Sonraki yazılarında, kendi konumunu yeniden değerlendirmeye başladı. 1893'teki "Komünizm" başlıklı bir makalede, kapitalist toplumun, basitçe görmezden gelinemeyecek

etkilere sahip, farklı biçimlerdeki reformları hayata geçirdiğini fark etmeye başlamıştı. Yeni Londra İl Meclisi'nde, eski Başkent Kamu İşleri İdaresi'ndeki belirgin ilerlemeyi görerek kamu parklarının ve ücretsiz kütüphanelerin sağlanmasına kimin itiraz edebileceğini soruyordu. Bir aşamada, bu reformları uygulayan "sosyalist makineleşme"yi tartışacak kadar ileri gitti: "… makineler çok daha fazla kullanılabilir. Bu, çalışanlara daha yüksek ücret kazandırabilir. Sanayiler, hem üreticilerin hem de tüketicilerin yararı için belediyeler tarafından işletilebilir. Çalışanların evleri daha iyi hale getirilebilir ve bunların idaresi ticari vurguncuların ellerinden alınabilir. Çocukların eğitimi için daha fazla zaman talep edilebilir vesaire, vesaire."

E. P. Thompson'a göre, bu tür ifadeler, Morris'in ilk sosyalist yıllarının "pürizm"inden bir sapmayı ve "olgun teori" olarak adlandırdığı şeyin gelişimini gösterir. Bunlar, "onun düşüncesindeki evrimin belirli bir aşamasına işaret eder"; Morris, "sonunda parlamento karşıtı duruşundan vazgeçiyordu." Sonuç olarak, Morris artık, "niyet olarak muntazaman korunan devrimci bir amaç ile mücadele edilmesi şartıyla, sınırlı kazanımlar için mücadele etmenin, sosyalizm yolundaki "adımlar"ın önemini kabullenmeye hazırlanıyordu."

Bu tür bir kanı tek taraflıdır. Morris'in, 1890'ın sonunda anarşistlerle birlikte Sosyalist Birlik'ten ayrılmasının ardından, *Social Democratic Federation* ve *Fabian Society*'den sözcülerle aynı platformları paylaşarak, daha önce kabullenmediği *Arts and Crafts* hareketinde aktif bir rol alarak ve amacı parlamenter reform olan tecrübesiz *Independent Labour Party*'e destek vererek, daha geniş bir sosyalist hareket içerisinde çalışmaya başladığı bir gerçektir. Ancak bu, Morris'in politik bakımdan "olgunlaşması"ndan ziyade, politik durumu yeniden değerlendirmeye başlamasıdır. 1883'te sosyalist harekete katıldığında, diğer birçokları gibi, kapitalist sistemin hızla sona varacağını umuyordu. 1887'ye gelindiğinde, mücadelenin onun umduğundan daha uzun ve daha güç olacağı açıklık kazandı. Sosyalist Birlik'ten ayrılmasının arifesinde, *Commonweal* için yazdığı son makalede, yürürlükteki sürecin kapsamlı bir çözümlemesini yapmaya başlamıştı. Sosyalistlerin karşılaştığı bizatihi güçlükler, kısmen kendi sınırlı başarılarından kaynaklanıyordu: "Bizim bu başarımız, başlangıçta bize yol gösteren büyük idealleri donuklaştırmış; çünkü sosyalizmin parçalı ve, tabir caizse, bayağılaşmış olarak gerçekleşmesi umudu, artık bize kendisini dayatıyor." Yukarıda bahsi geçen "Komünizm" başlıklı makalede, Morris bu düşünceleri bir adım ileri taşıdı.

Parlamento yoluyla yapılan çeşitli reformlar, birçok insanın yaşam şartlarını daha iyi hale getiriyordu ve bunların kolayca üstünden atlanamazdı. Yine de, aynı zamanda, Morris istisnaları da ifade etti. Tek başına düşünüldüğünde, gelişme iyiydi; ancak "eğer eşitlikçi topluma ulaşma yönünde, bütün işçi sınıfının çabalarını körelten herhangi bir şey yaparsa, bu ağır bir felaket olacaktı." Okurlarından şunu düşünmelerini istiyordu:

> "Komünizme doğrudan giden yolda herhangi bir ilerleme kaydetmeden, çalışanların durumu nereye kadar iyileştirilebilir? Uygar ticari toplumun devasa örgütlenmesi, biz sosyalistlerle kedinin fare ile oynadığı gibi oynamıyor mu? Eşitsizlik Toplumu, yukarıda belirtilen yarı-sosyalist makineleşmeyi kabul etmeyip, bu toplumu belki de bir bakıma yoksun durumda ama emniyetli bir toplum olarak tutma amacıyla, bu makineleşmeye biçim veremez mi?"

Morris'in ölümünden bu yanaki sosyalist hareketin evrimi ışığında, bu anlayış esaslı bir kavrayış olarak bize nüfuz etmelidir. Sosyal demokrasi, bir yönetim düzeni aracı olarak devlet aygıtına eklemlenmiştir. Sosyal demokrasi, Sovyetler Birliği'ndeki sonuçlarıyla birlikte ele alındığında, komünizm mücadelesini geri tutmakla kalmamış, mücadelenin itibarını da etkin biçimde sarsmıştır. Kısmi reformları savunmak güçtür; çünkü kimse

bunları sineye çekmeyecektir. Sosyal reform denendi ve noksanlığı ortaya çıktı: Modern toplumun bütün sınıfları bunda hemfikirdir. İhtiyaçlara yönelik hiçbir biçimsel müdahale ve hiçbir sanat-tüketimi, insanların etkin yaratıcılığının inkârını telafi edemez.

Köklere geri dönmek ve ne için savaştığımızı sormak, daha önce hiç olmadığı kadar gereklidir. Bu, değer biçiminin zincirlerinden yaratıcı/üretken faaliyetin özgürleşmesi olan nihai hedef sorusunun gündelik etkinliğimizin merkezinde olması gerektiği anlamına gelir: "İş tiksindirici olduğu müddetçe, iş saatleri kısa olsa bile, yine günlük olarak sürdürülmesi gereken bir yük olacak ve yaşamlarımızı mahvedecektir. Bizim istediğimiz şey, arzumuzu kaybetmeden zenginliğimize katkıda bulunmaktır. İşimiz yaşamdan aldığımız zevkin bir parçası olana kadar, doğa nihai olarak zapt edilmiş olmayacaktır."

Umudun Yolcuları, Paris Komünü üzerine bir güzellemedir. Romantik yazın tarzının yoğun etkilerini taşıyan William Morris, bu manzum eserini şiirsel bir dille dokurken, iki ümitsiz aşığın komün günlerinin coşkusuyla çıktıkları umut ve devrim yolculuğunu anlatır. Morris'in Paris Komünü'nün ardından, 1885'de kaleme aldığı bu çalışmasıyla, komünün en güzel çocukları Charles Delescluze'in, Louise Michel'in, Nathalie Lemel'in ve daha nicelerinin yaşayan ruhlarını yeniden duyumsarız. Komün barikatlarında yitirilen bir aşkın son meyvesi olan bebek imgesiyle, umut yolcularının yitmediği bir kez daha anlatılmak istenir. Anlatıcının aşkını çocuğuna anlatımından okuduğumuz bu metin, yeni kuşaklara yazılmıştır adeta. Doğan çocuk, artık yeni komünlerin müjdecisidir...

"... eğer William Morris'i en önemli İngilizlerden biri olarak kabul edeceksek, bu ne onun beklenmedik ölçüde iyi bir şair olmasına, ne tipografya üzerindeki etkisine, ne süsleme sanatlarındaki üstün hünerine, ne aktif bir sosyalist önder olmasına, ne de aslında bunların tümüne bağlanabilir. Asıl önemlisi, bütün bu faaliyetlerin her yerine sinen bir miz sahip olması ve bunlara belirli bir bütünlük vermesidir."

E. P. Tho

ISBN 978-975-6056-18-9
9 789756 056189
otonom
www.otonomyayincilik.com
iletisim@otonomyayincilik.com